

37 והסתר על אלוקות ואחרי שבכל זאת תהיה עבודת האדם ויתקנו את החטאים,
 38 בסופו של דבר גילוי האלוקות יהיה ביתר שאת וְלִכְּן הָיוּ אחרי הבריאה
 39 שְׁבַעַת הַחַטָּאִים בְּשַׁבַּעַת הַדּוֹרוֹת, הראשונים מבריאת העולם הַחַל
 40 מַחֲטָא עַץ-הַדַּעַת שְׁסַלַק אֶת הַשְּׂכִינָה מֵאֶרֶץ לְרַקִּיעַ הָא',
 41 וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה בְּשֵׁשָׁה
 42 הַדּוֹרוֹת שְׁלֹא־חֲרִי-זָה כו'.
 43 שבכל דור היה חטא שסילק את
 44 השכינה מלמטה למעלה שלב
 45 נוסף עד שעיקר השראת השכינה
 46 היה ברקיע השביעי. וְאַחֲרֵי-כֵן
 47 הַתְּחִלָּה הָעֲבוּדָה עבודת
 48 ה' של שבעה דורות רצופים
 49 דָּאֶחָד הָיָה אֲבָרְהָם⁷,
 50 שְׁהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה
 51 מִרְקִיעַ הַז' לו', והצדיקים
 52 שאחריו הורידו את השכינה
 53 מהרקיע השישי לרקיעים הבאים
 54 הַתְּחִתּוֹנִים יותר עַד שְׁבָא
 55 מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַשְּׂבִיעִי,
 56 לאברהם אבינו (אברהם, יצחק,
 57 יעקב, לוי, קהת, עמרם, משה)
 58 וְכָל הַשְּׂבִיעִינִי חֲבִיבִין⁸,
 59 שְׁלֹא זוּ בְּלִבְד שְׁהוֹרִיד
 60 אֶת הַשְּׂכִינָה מִרְקִיעַ
 61 עֲלִיּוֹן לְתַתּוֹן, ברקיעים
 62 עֲצָמָם, כמו שעשו קודמיו אֲלֵא
 63 הָעֵקֶר הוּא שְׁהוֹרִיד אֶת
 64 הַשְּׂכִינָה מִרְקִיעַ לְאֶרֶץ,
 65 לְמָקוֹם שֶׁהִיא עֲקָרִי
 66 בַתְּחִלָּה, לפני החטא הראשון
 67 דְּעָקָר שְׂכִינָה בַתְּחִתּוֹנִים
 68 הִיְתָה, אֲלֵא שכעת יש בכך מעלה נוספת שלא היתה בתחילת הבריאה כי
 69 אז השראת השכינה בעולם היתה מצד הבריאה עצמה ואילו עכשיו יש בכך
 70 יִתְרוֹן שְׁנַתּוֹסֵף בְּזָה פְּעֻלַת הָעֲנָנִי עַל-יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם כאמור
 71 שכל עניין החטאים וסילוק השכינה שנגרם על ידי זה, היה כדי שהמשכת
 72 וגילוי האלוקות בעולם תהיה כתוצאה מעבודת האדם.

1 הקדוש-ברוך-הוא אומר לבני ישראל (עם הקמת המשכן):
 2 בְּאֵתִי¹ לְגַנִּי אֲחֹתִי פְלָה², וּמִבֵּיא בְּעַל הַהִלּוּלָא הרבי הרי"צ
 3 (בְּמֵאֲמָר דִּיבוּר-הַמַּתְחִיל "באתי לגני" שְׁנַתּוֹן מסר לרפוס ולפרסום לְיוֹם
 4 הַהִסְתַּלְקוּת שְׁלוֹ³ יו"ד שבת תשי"י) מֵה שְׂכֵתוֹב בַּמִּדְרָשׁ⁴ על פסוק
 5 זֶה לְגַנִּי לְגַנּוּנִי, לגן, מקום
 6 הַתְּעַנּוּג שלי, היינו שעם הקמת
 7 הַמִּשְׁכָּן, הקדוש-ברוך-הוא חזר
 8 לִשְׁכּוֹן וְלִהְיוֹת את שכינתו כפי
 9 שְׁהִיָּה בעבר לְמָקוֹם שֶׁהִיא
 10 עֲקָרִי בַתְּחִלָּה, דְּעָקָר
 11 שְׂכִינָה בַתְּחִתּוֹנִים
 12 הִיְתָה⁵, בעולמות הנמוכים
 13 דְּקָאִי והכוונה על עוֹלָם
 14 הַזֶּה הַגִּשְׁמִי וְהַתְּחִתּוֹן
 15 שְׁאִין תְּחִתּוֹן לְמֹשֶׁה
 16 הַיְמָנּוּ, מבין כל העולמות,
 17 הַעוֹלָם הַזֶּה הוּא הַנְּחֹת בִּיְתֵר כִּי
 18 מֵאִיר בּוּ רַק אֹר אֱלוֹקֵי מוֹעֵז
 19 שֶׁנִּמְצָא בּוּ בְּהַעֲלֵם וְהַסְתֵּר שְׁבוּ
 20 בְּעוֹלָם הַזֶּה הַתְּחִתּוֹן הִיְתָה
 21 בְּעֵבֶר, בתחילת הבריאה עֲקָרִי
 22 שְׂכִינָה, וְלִכְּן נִקְרָא בְּשֵׁם
 23 גַּנִּי כְּמוֹ גֵן שֶׁהוּא מָקוֹם נְעִים
 24 לְשִׁהוֹת בּוּ.
 25 וְהִנֵּה, עֲנָנִי זֶה הִיָּה מִצַּד
 26 הַבְּרִיאָה, כפי שנבראה
 27 מִלְּתַחֲלִיל אֲמָנָם לְאַחֲרֵי-
 28 זֶה, לאחר הבריאה בפועל הִנֵּה
 29 מִצַּד הַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן שֶׁתְּהִיָּה
 30 עֲבוּדַת הָאָדָם, וגילוי
 31 הַאֱלוּקוֹת וְהַשְּׂרָאָה הַשְּׂכִינָה
 32 בְּעוֹלָם לֹא יִהְיוּ כְּתוּצָאָה מֵהַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן וּמִמְצַב הַעוֹלָם אֲלֵא שֶׁהַאֱלוּקוֹת
 33 תּוֹמֵשׁ בְּעוֹלָם עַל-יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם הִנֵּה הָעֲנָנִי דְּנֹרָא עֲלִילָה עַל
 34 בְּנֵי אָדָם⁶, כמבואר בחסידות שאמנם יש לאדם בחירה חופשית האם לקיים
 35 אֶת רְצוֹן ה' או לְעוֹבֵר עָלָיו חֲסוּשׁוֹם, ובכל זאת לגבי כללות מצב העולם
 36 הִיְתָה כּוֹנֵה עֲלֵיוֹנָה (בדרך "עלילה", כביכול) שִׁהְיוּ חַטָּאִים וְיִהְיֶה הַעֲלָם

בס"ד. מוצאי-שבת-קדש פרשת בא, יו"ד
שבט (מאמר ב), ה'תשל"ג
(הנחה בלתי מוגה)

בְּאֵתִי¹ לְגַנִּי אֲחֹתִי פְלָה², וּמִבֵּיא בְּעַל הַהִלּוּלָא
 (בְּמֵאֲמָר שְׁנַתּוֹן לְיוֹם הַהִסְתַּלְקוּת שְׁלוֹ³) מֵה
 שְׂכֵתוֹב בַּמִּדְרָשׁ⁴ לְגַנִּי לְגַנּוּנִי, לְמָקוֹם שֶׁהִיא עֲקָרִי
 בַתְּחִלָּה, דְּעָקָר שְׂכִינָה בַתְּחִתּוֹנִים הִיְתָה⁵, דְּקָאִי עַל
 עוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי וְהַתְּחִתּוֹן שְׁאִין תְּחִתּוֹן לְמֹשֶׁה הַיְמָנּוּ,
 שְׁבוּ הִיְתָה עֲקָר שְׂכִינָה, וְלִכְּן נִקְרָא בְּשֵׁם גַּנִּי. וְהִנֵּה, עֲנָנִי
 זֶה הִיָּה מִצַּד הַבְּרִיאָה, אֲמָנָם לְאַחֲרֵי-זֶה, הִנֵּה מִצַּד
 הַרְצוֹן שֶׁתְּהִיָּה עֲבוּדַת הָאָדָם, הִנֵּה הָעֲנָנִי דְּנֹרָא עֲלִילָה
 עַל בְּנֵי אָדָם⁶, וְלִכְּן הָיוּ שְׁבַעַת הַחַטָּאִים בְּשַׁבַּעַת
 הַדּוֹרוֹת, הַחַל מִחֲטָא עַץ-הַדַּעַת שְׁסַלַק אֶת הַשְּׂכִינָה
 מֵאֶרֶץ לְרַקִּיעַ הָא', וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה בְּשֵׁשָׁה הַדּוֹרוֹת
 שְׁלֹא־חֲרִי-זָה כו'. וְאַחֲרֵי-כֵן הַתְּחִלָּה הָעֲבוּדָה דָּאֶחָד הָיָה
 אֲבָרְהָם⁷, שְׁהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה מִרְקִיעַ הַז' לו', עַד שְׁבָא
 מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַשְּׂבִיעִי, וְכָל הַשְּׂבִיעִינִי חֲבִיבִין⁸, שְׁלֹא זוּ
 בְּלִבְד שְׁהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה מִרְקִיעַ עֲלִיּוֹן לְתַתּוֹן, אֲלֵא
 הָעֵקֶר הוּא שְׁהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה מִרְקִיעַ לְאֶרֶץ, לְמָקוֹם
 שֶׁהִיא עֲקָרִי בַתְּחִלָּה, דְּעָקָר שְׂכִינָה בַתְּחִתּוֹנִים הִיְתָה,
 אֲלֵא שְׁנַתּוֹסֵף בְּזָה פְּעֻלַת הָעֲנָנִי עַל-יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם.

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק השלישי* מד"ה באתי לגני ה'שי"ת. לכמה ענינים שבהמאמר — ראה ד"ה באתי לגני שנאמר ביום ש"ק זה (לעיל ע' ו' ואילך). ד"ה ובנ"י הלכו ביבשה דש"פ בשלח וד"ה בחודש השלישי דש"פ יתרו (לקמן ע' מט ואילך. נז ואילך). (2) שה"ש ה, א. (3) רד"ה באתי לגני ה'שי"ת. (4) שהש"ר עה"פ. (5) ראה ב"ר פי"ט, ז. (* הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' V. וש"נ. (6) תהלים סו, ה. וראה תנחומא וישב ד. וראה גם ד"ה באתי לגני תשל"א (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' כה ואילך). (7) יחזקאל לג, כד. (8) ויק"ר פכ"ט, יא.

ביאור בדרך אפשר

1 וְלִכְן, הִנֵּה לְאַחַר שְׂמֹשֶׁה הוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה לְמִטָּה בְּאַרְץ,
 2 הָיָה הַצּוּוִי הַכְּלָלִי שֶׁעֵינֵינוּ וְתוֹכְנוּ הוּא הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם וּבְכַנִּי
 3 יִשְׂרָאֵל וְנִעְשׂוּ⁹ לִי מִקְדָּשׁ (דְּקָאֵי עַל הַמְשָׁכָן, שְׁעַל-יָדוֹ נִעְשָׂה
 4 גַּם כַּהֲמֹשֶׁךְ הַפְּסוּק) וְיִשְׁכַּנְתִּי בְּתוֹכְכֶם, וּמִדִּיּוֹק לְשׁוֹן הַכְּתוּב "בְּתוֹכְכֶם" וְלֹא
 5 "בְּתוֹכּוֹ" לְמַדּוֹ חֲכָמֵינוּ ז"ל
 6 שֶׁהַכּוֹנֵה בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד
 7 וְאֶחָד¹⁰ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא
 8 עֵינָיו הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה וְגִילּוֹ
 9 אֲלוֹקוֹת בְּעוֹלָם וּבְאֲדָם עַל-יְדֵי
 10 עֲבוֹדַת הָאָדָם שְׂזוּחֵי כּוֹנֵת
 11 וְתַכְלִית הַבְּרִיאָה.
 12 וְעַל-דֵּרֶךְ-זֶה הוּא גַּם
 13 בְּעֲבוּדָה הַרוֹחֶנִית שֶׁל כָּל
 14 אֶחָד וְאֶחָד, בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל
 15 זְמַן שְׁעַל-זֶה נֹאמְרֵי¹¹
 16 צִדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ
 17 וְיִשְׁכְּנוּ לְעַד עַלְיָהּ, הַיְיִנוּ,
 18 שְׂצִדִּיקִים, עֲמֹךְ כָּלֵם
 19 צִדִּיקִים¹² וְאִם כֵּן הַכְּתוּב
 20 מְדַבֵּר עַל כָּל יְהוּדֵי (יִירָשׁוּ)
 21 אֶרֶץ, שֶׁהוּא גֵן-עֵדֶן, לְפִי
 22 שְׂהֵם) מְשִׁבְיָנִים
 23 (מְמַשְׁכִּים¹³ מִלְמַעְלָה
 24 לְמִטָּה וּמַגְלִים בְּעוֹלָם אֵת)
 25 בְּחִינַת עַד¹⁴ (כְּפִי
 26 שְׂהַקְבָּה הוּא בְּחִינַת
 27 עַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹבֵב
 28 כָּל עֲלָמִין הָאֲמִתִּי הָאוֹר
 29 הָאֲלוֹקִי בְּלִי גְבוּל שְׂמֵאִיר
 30 בְּעוֹלָמוֹת וּמַחִייה אוֹתָם מְבַלֵּי
 31 לְהִיּוֹת מְלוּבֵשׁ בָּהֶם אֵלֵּא בְּדֶרֶךְ
 32 'סוֹבֵב' וּמְקִיף' עֲלֵיהֶם כִּי הוּא לְמַעְלָה מִהַבְּרִיאָה) עַלְיָהּ (בְּאַרְץ), הַיְיִנוּ
 33 שְׂגוֹרִים לְהַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם וּכְמֹאמְרֵי¹⁵ הַזֶּה פֶּד אֲתַכְפִּינָא
 34 סְטָרָא-אַחְרָא אֲסַתְּלַק יְקָרָא דְקוּדְשָׁא-בְּרִיף-הוּא בְּכוּלְהוּ
 35 עֲלָמִין, כֹּאשֶׁר הִסְטָרָא אַחְרָא' (הַצַּד הָאֲחֵר, הַיְיִפֵּךְ מִצַּד הַקְּדוּשָׁה) נִכְפָּה
 36 וּמִתְגַּבְּרִים עֲלוּי, מִסְתַּלֵּק וְעוֹלָה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
 37 וְזוּחֵי בְּחִינַת סוֹבֵב כָּל עֲלָמִין, שֶׁהוּא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשׂוּהָ
 38 בְּשׂוּהָ מֵאוֹר הַמְּמַלָּא כָּל עֲלָמִין" הַמֵּאִיר בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל נִבְרָא לְפִי עֲרֻכּוֹ כִּי

ביאור בדרך אפשר

39 הוּא מֵאִיר וּמִתְלַבֵּשׁ בְּעוֹלָם בְּהַתְּלַבְּשׁוֹת פְּנִימִית קְרוּבָה, אוֹר הַ"סוֹבֵב כָּל
 40 עֲלָמִין" הַנְּעִלָה מִהָעוֹלָמוֹת מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַנִּבְרָאִים בְּמִידָה שׂוּוּה.
 41 (ב) וּמִמְשִׁיף לְבָאָר בְּפֶרֶק שְׁלִישִׁי (שֶׁל הַמֵּאִיר דִּיבּוּר-הַמִּתְחִיל "בְּאֵתִי
 42 לִגְנִי" מִשְׁנַת תְּשׁ"י בְּהַמְשָׁף לְהָאֵמּוֹר לְעִיל בְּנוֹגַע לְעִנְיָן הַמְשָׁכָן,
 43 שְׂמֵזָה מוֹכֵן שֶׁהוּא עֵינָן
 44 כְּלָלִי בְּכָל סֵדֵר
 45 הַהֲשֵׁת־שְׁלוֹת וְהִירִידָה שֶׁל
 46 הָאוֹר הָאֲלוֹקִי מְדֻרְגָה לְדֻרְגָה
 47 לְהֵאִיר בְּעוֹלָם, שֶׁהִי הַמְשָׁכָן
 48 הַשְּׁלִים אֵת הַשְּׂרָאָת וְהַתְּגַלּוֹת
 49 הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם), שְׂפָזָה לְפִי
 50 הַמֵּאִיר עַל חֲשִׁיבוֹת הַמְשָׁכָן שְׂבוּ
 51 נִשְׁלֵמָה הַכּוֹנֵה שֶׁל הַשְּׂרָאָת
 52 הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם יוֹכֵן מָה
 53 שְׂהַמְשָׁכָן הָיָה מְעַצֵּי
 54 שְׂטִים דְּקָא (שְׂזוּחֵי עֵינָן
 55 עֲקָרִי בְּמִשְׁכָּן, וְלֹא פֶרֶט
 56 צִדִּי טַפֵּל כְּמוֹ שְׂפָתוֹב¹⁶
 57 וְעֵשִׂית אֵת הַקְּרָשִׁים
 58 לְמִשְׁכָּן עֲצֵי שְׂטִים וּמִלְשׁוֹן
 59 הַפְּסוּק וְהַצּוּוִי הַמִּיּוּחָד מוֹכֵן
 60 שְׂמְדוּבֵר בְּעֵינָן עֲקָרִי).
 61 וְהוֹלֵךְ וּמִפְרֵט אֵת הַמְּבוּאָר
 62 בְּמֵאִיר "בְּאֵתִי לִגְנִי" עַל
 63 הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל הָעוֹבְדָה
 64 שֶׁהַמְשָׁכָן הִיָּה דוּקָא מְעַצֵּי
 65 שְׂטִים:
 66 וּבְהַקְדָּם הַיְדוּעַ בְּקִבְלָה
 67 וְחִסְדוֹת בְּעֵינָן שְׂמוֹ אֲשֶׁר
 68 יְקָרָאוּ לוֹ בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ,
 69 לְגַבִּי שְׂמוֹ שֶׁל כָּל דְּבַר בְּלִשׁוֹן
 70 הַקְּדוּשׁ שִׁישׁ לִכְךָ מִשְׁמַעוֹת מִיּוּחָד
 71 וְלֹא-חֲרִי-זֶה בְּתוֹרַת הַבְּעַל-שָׁם-טוֹב¹⁷ וְהָרֵב הַמְּגִיד¹⁸, וְעַד
 72 לְאֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן (בְּשַׁעַר הַיְיַחּוּד וְהָאֵמוּנָה¹⁹) וְהַנְּשִׂאִים
 73 שְׂלֹא-חֲרִי, רְבוּתֵנוּ נִשְׂאֵי חֲבִ"ד מִמְּלֵאֵי מְקוֹמוֹ שֶׁל אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן
 74 שְׂהַתְּהַוּוֹת מִלְכַתְּחִילָה וְהַקְּיָוִים וְהַחִיּוֹת כָּל הַזְּמַן שֶׁל כָּל דְּבַר
 75 הוּא עַל-יְדֵי שְׂמוֹ אֲשֶׁר יְקָרָאוּ לוֹ, שְׂמְכַבֵּט אֵת תְּכַנּוֹ כו'
 76 וּבְלִשׁוֹן רַבְּנוּ הַזֶּקֶן בִּשְׁעַר הַיְיַחּוּד וְהָאֵמוּנָה' שְׂבַסְפּוֹר הַתְּנִיא (פֶּרֶק א'): "...וְכֵן

(9 תרומה כה, ח. 10) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). שלה"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45. 11) תהלים לז, כט. 12) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק. 13) ראה מהרז"ו לבר"ש שם. מתנות כהונה ומהרז"ו לבמדבר פ"ג, ב. 14) ראה לקו"ת פקודי ד, סע"ד ואילך. ז, ב ואילך. ביאור"ז לאדמו"ר האמצעי וראה לז, ד ואילך. 15) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מציינ לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מציינ גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. 16) תרומה כו, טו. 17) הובא בתולדות יעקב יוסף פ' שמות (לז, ד). 18) אור תורה סימן יד. 19) פרק א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בכל הנבראים שבעולם השמות שנקראים בהם בלשון הקודש הן הן אותיות
 2 הדבור המשתלשלות ממדריגה למדריגה מעשרה מאמרות שבתורה על־ידי
 3 חילופים ותמורות האותיות... עד שמגיעות ומתלבשות באותו נברא להחיותו,
 4 וכן הוא גם בענין עצי שטים, שהשם שטים שהוא השם בלשון
 5 הקודש של עצים אלה שמהם
 6 נעשה המשכן מבטא את
 7 תכן הענין של השראת
 8 השכינה בעולם הזה, כפי
 9 שיבואר להלן.
 10 ומבאר במאמר, ששטה
 11 פרושו נטיה, סטייה לכיוון
 12 מסויים שזהו גם ענין
 13 השטות היפך השכל (שהיא)
 14 הנטיה נטייה וסטייה
 15 מהידיעה והחכמה).
 16 וממשיך לבאר במאמר
 17 "באתי לגני" הנזכר שיש
 18 שטות דלעמת־זה, של
 19 הסטרא אחרא הנקראת "לעומת
 20 זה" על שם הכתוב "כי את זה
 21 לעומת זה עשה האלוקים"
 22 וכמאמר רבותינו ז"ל²⁰
 23 אין אדם עובר עברה
 24 אלא־אם־פן נכנס בו רוח
 25 שטות השטות של היפך
 26 הקדושה.
 27 והענין בזה, דהנה
 28 נתבאר לעיל שהצורך
 29 להיות תחלה ענין
 30 החטא, בתור הכנה והקדמה
 31 כדי שלאחרי־זה אחרי
 32 תיקון החטא יוכל להיות
 33 פללות ענין עבודת
 34 האדם, וכאמור לעיל שאמנם
 35 כבר בתחילת הבריאה היתה
 36 השראת השכינה בעולם הזה,
 37 אבל הרצון העליון היה שהדבר יהיה דווקא על־ידי עבודת האדם ולכן היה
 38 סילוק השכינה על ידי החטאים ואחר כך ירדת השכינה למטה על ידי
 39 הצדיקים, ועבודת האדם היא לפעל הענין דאתכפיא סטרא־אחרא,
 40 כפייה והתגברות על הסטרא אחרא ועל־ידי־זה יהיה הענין דישכנו
 41 לעד עליה שמשמעו המשכת והתגלות אלוקות בעולם (כמבואר לעיל).
 42 ונשאלת השאלה: אמנם נתבאר שהשראת השכינה למטה היא בדרגה נעלית

43 דווקא על ידי עבודת האדם אחרי החטא
 44 להיות ענין של חטא אצל איש ישראל, יהודי וכידוע תורת
 45 אדמו"ר הזקן²¹ א איד ניט ער וויל און ניט ער קאן זיין
 46 אפגעריסן פון אלקות, יהודי אינו יכול ואינו רוצה להיות נפרד ומנותק
 47 מאלוקות ורוצה לקיים את
 48 רצונו של הקב"ה. ועל
 49 זה כדי ליישב את השאלה איך
 50 יתכן שיהודי יחטא למרות
 51 שהדבר מנוגד לרצונו ולעצם
 52 מהותו מביא במאמר "באתי
 53 לגני" תשי" את מאמר
 54 רבותינו ז"ל אין אדם
 55 עובר עברה אלא־אם־פן
 56 נכנס בו רוח שטות, שהיא
 57 הסיבה לכך שהוא חוטא למרות
 58 שמצד טבעו ומהותו אינו יכול
 59 ואינו רוצה להיפרד מאלוקות,
 60 כיוון שהרוח שטות מכסה
 61 ומעלים ומסתיר על זה
 62 שכל אחד מישראל אינו
 63 רוצה ואינו יכול להיות
 64 נפרד מאלקות. ומבאר
 65 במאמר המצב בנפש האדם
 66 שנעשה מצד זה שנכנס
 67 בו רוח השטות, שהוא
 68 בא לידי ביטוי בשני ענינים,
 69 התמימות (דער קאך
 70 ההתלהבות, הלהט) בענינים
 71 הגשמיים, והקריירות
 72 בענינים הרוחניים,
 73 בדרגמת בהמה, שכל
 74 חיותה אינה אלא
 75 בענינים גשמיים, ואינה
 76 שיכת לדבר רוחני, שאין
 77 זה ענינה כלל (כמבאר
 78 במאמר
 79 "באתי לגני" הנזכר).
 80 ג) והנה פנין שזהו רוח שטות המכסה על האמת ובגללה האדם עלול
 81 לחטוא ענין כללי בנפש הבהמית, הרי מוכן, שפדי שענין זה
 82 יוכל להיות נמשך בנפש הבהמית, ולפעול בה ולהשפיע על מעשי
 83 האדם צריף להיות שרש והתחלה לזה למושג ה"רוח שטות"
 84 בעניני אלקות, שמזה יוכל להיות נתינת מקום אחרי שהענין

(20) סוטה ג, א. (21) אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמוז (נעתק ב"היום יום" כא סיון). וראה גם ד"ה באתי לגני הנ"ל פרקים ג-ד. סה"מ תרפ"ד ע' רטו. שם ע' רמג. ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התחתון שאין תחתון למטה הימנו, שהם נבראים גשמיים וחומריים
 2 הנה ההתחלה בזה של סדר ההשתלשלות שדרכו האור האלוקי ירד עד
 3 שנברא עולם גשמי היא במה שכתוב²⁶ ויאמר אלקים יהי אור
 4 ויהי אור. ומפרש הבעל-שם-טוב בכתר שם טוב²⁷, ויאמר
 5 השם-יתברך מלפני מדת
 6 אלקים שהוא מדת
 7 הגבורה המצמצם האור,
 8 מידת הגבורה מצמצמת ומגבילה
 9 את האור האלוקי כך שיבוא
 10 בהתאם ליכולת של הנבראים
 11 להכיל את האור מחמת זה
 12 כתוצאה מפעולתו של שם
 13 אלוקים, מידת הגבורה, יהיה
 14 אור המתקיים, היינו אור
 15 מצומצם ומדוד ומוגבל במידה
 16 כזו שיוכל העולם לסובלו
 17 ולהכיל אותו ואם האור לא היה
 18 מדוד ומוגבל, העולם היה
 19 מתבטל ממציאותו ומפסיק
 20 להתקיים.
 21 וממשיך בכתוב²⁶: אשר
 22 כתוצאה מכך ש"ויאמר אלוקים
 23 יהי אור" ויהי אור, והקשה
 24 בזה²⁸ ובספר הבהיר²⁹
 25 (והובא גם במקראשי
 26 התורה³⁰), מדוע לא
 27 נאמר ביחס לבריאת האור
 28 ויהי כן, כמו שנאמר
 29 במאמרות שלאחר-זה
 30 לגבי שאר הנבראים שנבראו
 31 בכשת ימי בראשית?
 32 ומבאר בזה ב"אור תורה"
 33 להרב המגיד³¹ ממעוריש,
 34 תלמידו וממלא מקומו של הבעל-שם-טוב, דאיתא מובא ברעיא-
 35 מהימנא³² יהי אור דא זה חסד, האמירה "יהי אור" היא חסד ויהי
 36 אור דא זו גבורה והתוצאה, "ויהי אור" היא מידת הגבורה. ומוסיף
 37 בתורת הרב המגיד (לעיל מיניה³³ קודם לכן, בקטע קודם), שזהו
 38 גם מה שכתוב ויהי אור, הכתוב מדייק ואומר כאן את הביטוי "ויהי"
 39 כמאמר רבותינו ז"ל³⁴ כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא
 40 לשון צער, וזה שכתוב ויהי אור, רצה-לומר מלפני

1 יורד ירירות רבות ומשתלשל מדרגה לדרגה לכן יסות רוח השטות בנפש
 2 הבהמית בב' התנועות ולקבל ביטוי בשתי נטיות נפשיות (שמצד
 3 עצמן הן תנועות הפכיות ובדרך כלל קשה לאדם להיות בשתי
 4 'תנועות' נפשיות מנוגדות בו-זמנית) דתמימות בגשמייות יחס של
 5 התלהבות לדברים גשמיים
 6 וקרירות ברוחניות²² יחס
 7 של אדישות לעניינים רוחניים.
 8 והולך ומבאר את שורשו ומקורו
 9 של עניין ה"רוח שטות" כפי
 10 שהוא באלוקות, בצד הקדושה:
 11 והענין בזה, דהנה,
 12 בנוגע לכללות סדר
 13 ההשתלשלות, של האור
 14 האלוקי מלמעלה למטה שיורד
 15 ומשתלשל מדרגה לדרגה
 16 שעל-זה נאמר בתורה
 17 (שהיא בבחינת
 18 דפתראות ופנקסאות כמו
 19 דפי תכנית של בנייה שבהם
 20 נברא העולם, דאיתא
 21 מובא במדרש רבה
 22 בתחלתו) בראשית ברא
 23 אלקים את השמים ואת
 24 הארץ²³, וכתב
 25 בזה²⁴ שפנה בפסוק
 26 "בראשית ברא..." פלולים
 27 העשר ספירות (בראשית
 28 ברא אלקים קאי על ג'
 29 ראשונות, חכמה, בינה ודעת
 30 ואת השמים ואת הארץ
 31 קאי על שבעת ימי
 32 הבנין, שבע הספירות שהן
 33 המידות העליונות שבהן נברא
 34 העולם כך שביום הראשון שבו נברא האור הייתה השפעה של מידת החסד,
 35 ביום השני שבו הייתה ההבדלה בין מים למים הייתה השפעה של מידת
 36 הגבורה וכך הלאה, ושבעת הספירות הללו הן בחינות זעיר-אנפין ששת
 37 המידות העליונות חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד הנקראות 'פנים
 38 קטנות', כי לעומת המוחין יש בהם רק חיות מועטת ומלכות הספירה
 39 האחרונה, ספירת המלכות), ומספירות העליונות השתלשלו כל הנבראים
 40 שבעולם ועד לשמים וארץ וכל צבאם²⁵ כפשוטו, בעולם הזה

22) בהבא לקמן — ראה גם ספר הערכים-חב"ד ח"ד ערך אוא"ס (ד) ע' תד ואילך ובהנסמן שם. 23) בראשית א, א. 24) ח"א רנו, ב. וראה אוה"ת בראשית תפז, סע"ב ואילך. סה"מ תרנ"א ע' פט ואילך. 25) ראה פרש"י בראשית א, יד. 26) שם, ג. 27) סימן רמז. 28) ח"א רסד, א (בהשמטות). ח"ב כזו, ב. קסז, א. 29) סימן נו (קצ). 30) ראה רמב"ן ובחיי עה"פ. 31) סימן ד. 32) ראה זהר ח"ב שם (קסז, א). תיקוני זהר תיקון ל (עד, א). 33) אור תורה שם סוף סימן ב. וראה ג"כ שם סוף סימן קפג. 34) מגילה י, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 היתה **מִפְנֵי הַצְּמִצּוּם** שעל־ידי מידת הגבורה, **שֶׁהוּא נִרְאָה כְּמוֹ צֶעַר**
 2 **לְעוֹלָם כּוֹי** הצמצום וההגבלה הם אמנם הדרך לבריאת אור שהעולם יכול
 3 להכיל ולקלוט אבל כיוון שהדבר כרוך בהגבלה ומיעוט של האור הרי זה
 4 נראה כמו צער ומניעת שפע לעולם. **וְהֵינּוּ, שְׁלֹא־חָרִי הַצְּמִצּוּם**
 5 **דְּוִיאָמֵר אֱלֹקִים יְהִי אֹר,**
 6 הצמצום שמדר והגביל את האור
 7 כדי שיוכל לרדת לעולמות הַיָּה
 8 **עוֹד צְמִצּוּם,** והצמצום הזה
 9 השני, נרמז בכך שבבריאת האור
 10 נאמר **וַיְהִי אֹר (וְלֹא וַיְהִי**
 11 **כֵן** כמו בשאר הנבראים),
 12 **הֵינּוּ, שְׁנַעֲשֶׂה מְהוּת**
 13 **אַחַר שֶׁל אֹר,** שונה מהאור
 14 המקורי שהוא מידת החסד,
 15 והאור שנברא בפועל **דָּא זו**
 16 **גְּבוּרָה.**
 17 **וּמַעֲנִין זֶה כְּפִי שֶׁהוּא**
 18 **בְּאֲלֻקוֹת,** שני העניינים
 19 האמורים בבריאת האור, מידת
 20 החסד ("יהי אור") ומידת
 21 הגבורה ("ויהי אור") **נִמְשָׁכוֹת**
 22 בריבוי השתלשלות וירידות
 23 מדרגה לדרגה - **ב' הַתְּנוּעוֹת**
 24 **הַנ"ל,** שני התסרוגות האמורים
 25 במצבו הרוחני של האדם,
 26 החמימות בענייני העולם
 27 והקיריות בענייני אלוקות
 28 **וְהֵינּוּ, שֶׁהַעֲנִין וַיֹּאמֶר**
 29 **הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מִפְּנֵי מִדַּת**
 30 **אֱלֹקִים שֶׁהוּא מִדַּת**
 31 **הַגְּבוּרָה הַמְּצַמֵּצֵם אֹר,**
 32 **שֶׁהוּא עֲנִין הַבְּדֻלָּת**
 33 **(אֶפְגַּעטֶרֶאגְנִיקֵי הַתְּרַחֲקוֹת) וְהַתְּעַלְמוֹת תִּקְף הַתְּפַשְׁטוֹת גְּלוּי**
 34 **אֱלֻקוֹת,** מצד טבעו ומהותו האור האלוקי הוא אין סוף והוא אמור להיות
 35 מתגלה ומתפשט ללא הגבלה, והפעולה של שם אלוקים מידת הגבורה
 36 המצמצמת את התגלות והתפשטות האור מעלימה על תוקף ההתפשטות
 37 ומונעת את הגילוי הנה **לְאַחֲרֵי רַבּוּי הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת** של האור
 38 המצומצם מדרגה לדרגה **וְהַבְּדֻלוֹת** כמו וילגות ומסכים המבדילים
 39 ומסתירים את גילוי האור **אֵין קֵץ,** היינו העלמות והסתרים ללא גבול,
 40 **נִמְשָׁכַת מְזָה** מהסתרת האלוקות **הַקְּרִירוֹת** ויחס של אדישות **בְּעֵנִינִים**
 41 **רוֹחֲנִיִּים.** ומצד הַעֲנִין דְּוִיָּה **אֹר דָּא גְּבוּרָה** הצמצום השני האמור
 42 לעיל **(נוֹסֵף עַל הַיּוֹתוֹ אֹר הַמִּתְקַיֵּם שִׁיּוּכָל הָעוֹלָם לְסוּבְלוֹ**
 43 **שֶׁהוּא שִׁינּוּי מְהוּתִי בְּאוֹר לְעוֹמַת מִצְבוֹ לִפְנֵי הַצְּמִצּוּם הַזֶּה), הַרִי זֶה נַעֲשֶׂה**

44 **קָשׁוּר עִם גְּשָׁמִיּוֹת, עַד שֶׁאֶפְשָׁר שְׁלֹא יְהִי נִרְאָה בְּזֶה עֲנִין**
 45 **הָאוֹר,** והמביט על נבראים גשמיים אינו רואה את האור האלוקי **כִּי אִם**
 46 **עֲנִין הַגְּשָׁמִיּוֹת, וּמְזָה יוּכַל לְבוֹא עֲנִין בְּלִתי רְצוּי, אֶהְבָּה**
 47 **בְּלִתי רְצוּיָה כּוֹי,** ובמקום להתלהב מענייני אלוקות ולשאוף להתקרב
 48 לאלוקות עלול האדם לבוא לידי
 49 אהבה ורצון להיות קרוב
 50 לגשמיות **שְׁזָהוּ עֲנִין**
 51 **הַחֲמִימוֹת** וההתלהבות
 52 **בְּעֵנִינִים גְּשָׁמִיִּים.**
 53 **וּמְזָה מוּכָן שֶׁפֶן הוּא גַם**
 54 **בְּכָלִלוֹת עֲנִין הַקְּלִיפָה**
 55 **(שֶׁהִרִי נִפְשׁ הַבְּהִמִית**
 56 **שְׁבִי־שְׂרָאֵל נִמְשָׁכַת**
 57 **מִקְלַפֵּת נִגְהָ³⁵** כמבואר
 58 בספר התניא שיש קליפות
 59 טמאות לגמרי שאין בהם טוב
 60 כלל ויש קליפה שיש בה
 61 תערובת טוב ורע (ועל שם הטוב
 62 שבה נקראת "נגה", לשון אור)
 63 אבל בכללות גם היא קליפה
 64 וסטרא־אחרא, וכשם שהקליפה
 65 מכסה על הפרי כך הקליפה
 66 מכסה על האור האלוקי, ומאחר
 67 שהנפש הבהמית שבישראל
 68 נמשכת מקליפת נוגה יש בה דבר
 69 דומה לעניין שקיים בכללות
 70 הקליפות, הוא שתי ה'תנועות'
 71 הנפשיות האמורות), **שִׁישׁ בָּהּ**
 72 **בְּכָלִלוֹת הַקְּלִיפָה שְׁתִי**
 73 **תְּנוּעוֹת שְׁלֹא־אוֹרָה הֵן**
 74 **הַפְּסִיּוֹת, דְּהֵינּוּ חֲמִימוֹת**
 75 **בְּעֲנִין אֶחָד וְקִירוֹת**
 76 **בְּעֲנִין הַשֵּׁנִי** כאמור לעיל לגבי מצב רוחני ירוד שבו לידי ביטוי בחמימות
 77 לעניינים גשמיים וקיריות לעניינים רוחניים.
 78 **וְהַעֲנִין בְּזָה, כְּמַבְאָר בְּ'לִקוּטֵי תוֹרָה' פְּרָשַׁת נְצֻבִים³⁶, דְּבִדְרָךְ**
 79 **כָּלֵל הֵן שְׁנֵי מוֹנְעִים,** באופן כללי קיימים שני גורמים שמהווים מניעה
 80 והפרעה בעבודת ה' **הָא' נִמְשָׁךְ מִחֶסֶד דְּקְלִיפָה,** כלל הוא ש"את זה
 81 לעומת זה עשה האלוקים" וכשם שכוחות הקדושה באים בעשר ספירות
 82 עליונות של קדושה, כך, להבדיל, כוחות הקליפה פועלים באמצעות עשרה
 83 כוחות מקבילים המנגדים לקדושה. וכנגד חסד דקדושה ישנו חסד דקליפה
 84 **וְהוּא הַקְּרִירוֹת שְׁגוֹרְמַת מְנִיעַת הִיגִיעָה בּוֹעֲשָׂה טוֹב** טבעה של
 85 השפעת החסד שהיא באה בקיריות כמו מים שזורמים בנחת ולכן קרירות לא
 86 רצויה, חסד דקליפה, מונעת קיום מצוות עשה. **וְהַב',** המניעה הנוספת

ביאור בדרך אפשר

1 בעבודת ה' נובעת מבחינת גבורה דקליפה, שהוא החמימות
 2 לגרם שיעשה דברים בלתי רצויים עד דברים האסורים,
 3 טבעה של מידת הגבורה שהיא פועלת בחוס ובהתלהבות כמו אש ששורפת
 4 וגבורה שמצד הקליפה שהיא חמימות לא רצויה גורמת לאדם חמימות
 5 והתלהבות לעשיית דברים לא
 6 רצויים ואפילו דברים אסורים
 7 דהינו שתי תנועות הנ"ל
 8 של קרירות לענייני קדושה
 9 ורוחניות וחמימות והתלהבות
 10 לעניינים גשמיים. ומזה
 11 מהאמור לעיל שאלה הן שתי
 12 הצורות שבהן הקליפה פועלת
 13 תוך שילוב קרירות וחמימות,
 14 שתי תכונות שמטבען ומהותן
 15 סותרות זו לזו מוכן שגם
 16 התהוות הקלפות יצרתן
 17 ובריאתן צריכה להיות
 18 באופן שיש בו דבר
 19 והפוכו ברומה לשילוב בין
 20 קרירות וחמימות.
 21 והולך ומבאר את ענין התהוות
 22 הקליפות תוך שילוב של שני
 23 הפכים.
 24 והענין בזה, כמבאר
 25 בדרוש מילות העבריות
 26 לאדמו"ר האמצעי³⁷,
 27 מאמר חסידות של אדמו"ר
 28 האמצעי בספרו 'תורת חיים' ספר שמות העוסק בביאור העניין הפנימי של
 29 המיילדות העבריות שם נאמר **בבאר מאמר העין חיים**³⁸ **שמעמד**
 30 **מקום עמידתן של היכולות הקלפות בעולמות הרוחניים העליונים הוא**
 31 **בין אור פנימי** שמאיר בסדר והדרגה ומתלבש בכלים **לאור מקיף**
 32 **המאיר בכל מקום בשווה, בין היכולות הישר בהם מאיר אור פנימי**
 33 **להיכולות העגולים בהם מאיר אור מקיף, והם עומדים ומצפים לקלוט**
 34 **אור ולקבל יניקה מהקדושה ואופן עמידתם הוא - ופניהם אל הפנימי**
 35 **ואחוריהם אל המקיף, ומבאר בארכה יותר בתורה אור**
 36 **לרבנו הזקן, פרשת ויחי במאמר דבור-המתחיל ואני נתתי לך שקם**
 37 **אחד על אחיך**³⁹, **בענין התהוות הקלפות ויניקתן מצד**
 38 **הקדושה (שמזה הוא הקיום שלהם), שהדבר יתכן בשני אופנים,**
 39 **האחד - שיש יניקה של הקליפות מהקדושה שהיא מרפוי**
 40 **הצמצומים דאור פנימי, עד שבסיומם הצמצומים לאחר שהאור**
 41 **עובר צמצומים רבים ועצומים ונשאר חיות מועטת בלבד יש להם קצת**

ביאור בדרך אפשר

42 יניקה ומכוחה יש להם קיום וחיות. אבל, עקר היניקה שלהם היא
 43 לא מהאור הפנימי אלא באופן השני - באופן דאם תגביה כנשור⁴⁰,
 44 דהינו מבחינת עגולים, בחינת המקיף ולכן רצונם של הקליפות
 45 הוא שהאור פנימי יסתלק ויתעלם ולא יאיר בפני עצמו אלא יתעלה
 46 ויוכלל באורות המקיפים,
 47 ששם יכול להיות הענין
 48 דשממית בידים תתפש
 49 והיא בהיכלי מלך⁴¹, על
 50 פסוק זה מבאר בתורת החסידות
 51 שיש דרגות עליונות באלוקות
 52 שלגביהם מעשי האדם לא
 53 תופסים מקום, כשם שיתכן
 54 שבהיכל המלך תהיה "שממית"
 55 (סוג של עכביש) שניתן לתפוס
 56 אותה בידים, אבל מציאותה לא
 57 מפריעה למלך כי הוא כל כך
 58 נעלה ומרומם שדברים שכאלה
 59 אינם תופסים מקום אצלו
 60 (בהקשר זה מובאים גם דברי
 61 המדרש שבתחילת הבריאה היו
 62 האור (מעשי הצדיקים) והחושך
 63 (מעשי הרשעים) משמשים
 64 בערבוביה ו"איני יודע באיזה
 65 מהן חפץ" הקדוש-ברוך-הוא,
 66 ורק לאחר שנאמר "יהי אור"
 67 התברר שה' מעדיף את מעשי
 68 הצדיקים על פני מעשי הרשעים.
 69 ולכאורה נשאלת השאלה: מה פשר דברי המדרש, האומנם יעלה על הדעת
 70 שהקב"ה "חפץ" במעשיהם של רשעים יותר מאשר במעשיהם של צדיקים?
 71 אלא הביאור: שכאשר הרצון העליון הוא בבחינת "מקיף", היינו נעלה ונבדל
 72 מהעולמות והנבראים ולא יורד ומתלבש בגדרי הכלים שבאמצעותם האור
 73 הופך להיות מדוד ומוגבל, הרי לגבי האור הזה, "כחשיכה כאורה", והעדיפות
 74 שבמעשיהם של צדיקים אכן לא ניכרת ולא מקבלת ביטוי. ולכן מצד ה"מקיף"
 75 גם הקליפות והסטרא אחרא שהם היפך הקדושה יכולים לקבל יניקה וחיות
 76 כי בדרגות אלו אין תפיסת מקום למעשיהם של הנבראים התחתונים ואין
 77 הבדל בין מעשיהם של רשעים בחינת 'חושך', למעשיהם של צדיקים, בחינת
 78 'אור' (ורק לאחר "ויבדל אלוים בין האור ובין החושך" התברר שלמעשה
 79 הקדוש-ברוך-הוא חפץ דווקא במעשיהם של צדיקים, כי אז הייתה התלבשות
 80 של האורות בכלים עם הגדרות ברורות שבהם האור נעלה מהחושך). והינו
 81 לפי שבבחינה זו בחינת האור ה"מקיף" הנה גשמיות ורוחניות
 82 שוין, ועד שמזה נמשך הענין דאם צדקת מה תתן לו ורבו

(37 תו"ח שמות מג, ב ואילך) (לא, ג ואילך). וראה שם לג, א ואילך (כג, ד ואילך). (38 שער מב פ"ג. פי"ג. 39) קב, ב ואילך.
 (40 עובדי' א, ד. 41) משלי ל, כח. — ראה ב"ר פס"ו בסופה. עמק המלך שער ו פרק מה. שער יד פרק ט ופרק צח. (42) איוב
 לה, וז.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 הצואר או מן הערף, אלא לא נתנו המצות אלא כדי לצרף
 43 לזכך ולעדן בָּהֶם אֶת הַבְּרִיּוֹת, הרי שאמנם מצד אחד עניין המצוות נעלה
 44 מהעולם אבל מצד שני כל עניין המצוות נועד לזכך את בני האדם למטה
 45 וְכַמְבָּאֵר בְּאַרְכָּה בְּמוֹרָה נְבוּכִים' לְהַרְמִיבֵם⁴⁸ כיצד מצוות
 46 שונות נועדו להשפיע על נפש
 47 האדם ולגרום לו לתקן את
 48 המידות ואת התכונות שלו.
 49 וְלִכְן הִנֵּה גַם בְּתוֹרָה
 50 וּמִצְוֹת עִם הַיּוֹתֵם בְּעֵצִים נְעִלִים
 51 מהעולם, הרי לאחר שירדו
 52 למטה ונתלבשו בענייני העולם
 53 יִשָּׁנֻם הֵן בְּתוֹרָה וְהֵן בְּמִצְוֹת
 54 ב' עֲנִינִים אֱלוֹ הַמַּקְבִּילִים
 55 לשני העניינים האמורים
 56 בקליפות וסטרא אחרא, קרירות
 57 וחסד מצד אחד וחמימות וגבורה
 58 מצד שני, ועניינים אלה כפי
 59 שהם בתורה ומצוות הם
 60 האמצעים לתקן ולהעלות את
 61 העניינים הללו כפי שהם בתורה
 62 ומצוות, כפי שהולך ומבאר.
 63 וְהַעֲנִין בְּזָה, דְּהִנֵּה
 64 כְּתִיב⁴⁹ ה' מְסִינִי בָּא
 65 וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ
 66 מְהֵרָה פְּאֲרָן, ופירש רש"י:
 67 "שפתח לבני שעיר שיקבלו את
 68 התורה ולא רצו. הופיע – להם,
 69 מהר פארן – שהלך שם ופתח
 70 לבני שעיר שיקבלו את התורה
 71 ולא רצו." דְּשִׁעִיר בְּנֵי עֶשׂוֹ
 72 וּפְאֲרָן בְּנֵי יִשְׁמַעֲאֵל פּוֹלְלִים
 73 אֶת כָּל הַמִּצְוִיּוֹת דְּקָלִיפּוֹת וְאִמּוֹת הָעוֹלָם⁵⁰, כך שכל ענייני
 74 הקליפות ושאר האומות הם פרטים בתוך שני הכללים הללו של "שעיר"
 75 ו"פארן" שְׁפָלְלוּתָם הֵם שְׁנֵי הָעֲנִינִים דְּחֶסֶד דְּקָלִיפָה וּגְבוּרָה
 76 דְּקָלִיפָה, קְרִירוֹת וְחֲמִימוֹת (פְּנ"ל מֵהַמְּבֹאֵר ב'לְקוּטֵי
 77 תוֹרָה"). שְׁזָהוּ עֲנִין דְּשִׁעִיר וּפְאֲרָן, שְׁהֵם עֲשׂוֹ וְיִשְׁמַעֲאֵל,
 78 דִּישְׁמַעֲאֵל ש"צא" מאברהם אבינו שענינו הוא חסד וקדושה הוא עֲנִין
 79 חֶסֶד דְּלַעֲמַת־זָה, וְעֲשׂוֹ ש"צא" מיצחק אבינו שענינו הוא גבורה
 80 וקדושה הוא עֲנִין גְּבוּרָה דְּלַעֲמַת־זָה. וְעַל־זֶה נֶאֱמַר ה' מְסִינִי
 81 בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר גּוֹ' פְּאֲרָן גּוֹ', כְּמִבְּאֵר בְּמִדְרָשׁ⁵¹ שְׁהַחֲזִיר
 82 הַקֶּבֶ"ה אֶת הַתּוֹרָה עַל כָּל אֲמָה וְלָשׁוֹן, ולאחר שכל האומות

1 פְּשִׁיעִיךָ מִה תַּעֲשֶׂה לִּי⁴², כי מאחר שבבחינה זו מעשי האדם לא
 2 תופסים מקום אין מקום לשכר ועונש וְלִכְן הָרִי הֵם הַקְּלִיפּוֹת וְהַסְטֵרָא
 3 אַחֲרָא יְכוּלִים לְהַגְבִּיחַ עֲצָמָן וְלַהֲתַקְרֵב לְאוֹר ה"מקיף" וְלִקְבֹּל יְנִיקָה
 4 מִשָּׁם. וּמִב' אֹפְנֵי יְנִיקָה הַנ"ל הַאֲחַת – עַל יְדֵי רִיבּוֹ צִמְצוּמִים בְּאוֹר
 5 הַפְּנִימִי, וְהַשְּׁנִייה – מֵהָאוֹר
 6 הַמְּקִיף בָּאוֹת שְׁתֵּי
 7 הַתְּנוּעוֹת הַנ"ל וְהַיְבִטוּי
 8 שֶׁלֹּהֵם בְּפוּעַל הוּא תוֹךְ שִׁלּוּב
 9 שֶׁל ה'תְּנוּעוֹת' הַאֲמּוֹרוֹת –
 10 קְרִירוֹת לְעִנְיַי אֱלוֹקוֹת (כְּתוּצָה)
 11 מֵהַתְּהוּוֹת עַל יְדֵי רִיבּוֹ
 12 צִמְצוּמִים) וְחֲמִימוֹת לְעִנְיַיִם
 13 גַּשְׁמִיִּים (כְּתוּצָה מֵהַיְנִיקָה
 14 וְעִיקָר הַחִיּוֹת מֵהָאוֹר ה"מְקִיף").
 15 (ד) וְהִנֵּה כָּלֹלוֹת עֲבוֹדַת
 16 הָאָדָם בְּבִרוֹר הַשְּׁטוֹת
 17 דְּנִפְשׁ הַבְּהֵמִית כּוֹ' הַנֶּפֶשׁ
 18 הָאֱלוּקִית מְלוּבֶשֶׁת בְּגוֹף וּבְנֶפֶשׁ
 19 הַבְּהֵמִית כְּדִי לְבַרֵּר מִתּוֹכָם אֶת
 20 הַטּוֹב שֶׁבָהֶם וְלַהֲעֵלוֹת אוֹתָם
 21 לְקִדּוּשָׁה. וְחַלֵּק מֵעֲבוּדָה זוֹ הִיא
 22 לְבַרֵּר, הֵינּוּ לְתַקֵּן וְלַהֲעֵלוֹת, אֶת
 23 הָרוּחַ שְׁטוֹת שִׁישְׁנָה בְּנֶפֶשׁ
 24 הַבְּהֵמִית (שְׂכָאֲמוֹר בְּגַלְלָה יִתְּכֵן
 25 מִצַּב שָׂדֵם יַעֲבוֹר עֲבִירָה, כִּי
 26 הָרוּחַ שְׁטוֹת מִכְסָה עַל הָאֲמַת
 27 וְהוּא סְבוּר בְּטַעוֹת שַׁעֲלִידֵי
 28 הַעֲבִירָה אֵינּוּ נִפְרָד מֵאֱלוֹקוֹת)
 29 וְהַדְּרָךְ לְבִירוֹר הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית
 30 הִיא עַל־יְדֵי תוֹרָה
 31 וּמִצְוֹת. דְּהִנֵּה, אֶף
 32 שְׁהַתּוֹרָה מְצַד־עֲצָמָה קוֹדֵם שִׁירְדָה לְמַטָּה וְנִתְלַבְּשָׁה בְּדַבְרִים גַּשְׁמִיִּים
 33 הִיא לְמַעַל מֵהָעוֹלָם כְּמוֹ שְׂכָתוּב וְנִפְלְמָה מִעֵינֵי כָּל חִי⁴³, וְאִהְיָה
 34 שְׁעֵשׂוּעִים גּוֹ' לְפָנָיו⁴⁴, וְאִם כֵּן הַתּוֹרָה עֲצָמָה נַעֲלָה מִשְׁיִכוֹת לְעִנְיַיִם
 35 הָעוֹלָם, כִּכֵּל זֹאת הָרִי אִיתָא מוּבָא בְּגִמְרָא⁴⁵ בְּרֵאשִׁית יִצְרָה־הַרְעַ
 36 בְּרֵאשִׁית לֹא תוֹרָה תְּבַלִּין, וְהִנֵּנוּ שִׁיחַד עִם זֶה שֶׁהַתּוֹרָה נַעֲלִית מֵהָעוֹלָם
 37 הִיא גַם אֲמַצְעִי לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיֵּצֶר הָרַע (וְלִבְרַר אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית) הֵינּוּ יִשֵּׁשׁ
 38 בְּתוֹרָה גַם הָעֲנִין שֶׁהִיא תְּבַלִּין לִיצְרָה־הַרְעַ. וְעַל־דֵּרְדֵּרָה גַם
 39 בְּמִצְוֹת, שְׁהֵם חֲקִיו וּמִשְׁפָּטִיו⁴⁶ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא בְּעֲצָמָו וְאִם
 40 כֵּן הֵם נְעִלִים מֵעִנְיַיִם הָעוֹלָם וּמַפְעוּלָה בְּעוֹלָם, הָרִי בִּיחַד עִם זֶה אִיתָא
 41 בְּמִדְרָשׁ⁴⁷ וְכִי מָה אֲכַפְתָּ לִּי לְהַקְבִּיחַ שֶׁהִיא שׁוֹחֵט מִן

(43 שם כח, כא. 44 משלי ח, ל. 45 קידושין ל, ב. 46 תהלים קמו, יט. 47) תנחומא שמיני ז. ב"ר פמ"ד, א. 48) ח"ג פל"ב ואילך.
 (49 ברכה לג, ב. 50) אוה"ת דברים ע' טו; ברכה ע' א'תתמ (ע"פ לקו"ת נצבים שם). 51) ע"ז ב, ב. תנחומא ברכה ד. זח"ג קצג, א. וראה ספרי ופרש"י ברכה שם.

ביאור בדרך אפשר

1 סירבו לקבל את התורה בני ישראל אמרו "נעשה ונשמע" ומבאר
 2 בַּחֲסִידוֹת⁵² טַעַם הַדָּבָר (דְּלִכְאוּרָה, בִּינּוֹן שְׁלֹא קִבְלוּהָ, מאחר
 3 שבסופו של דבר כל האומות לא קבלו את התורה אִם-כֵּן לָמָּה הֲצַרְךָ
 4 לְהַחֲזִירָה כו' מהו הטעם שמלכתחילה הקדוש-ברוך-הוא הציע להם את
 5 התורה? אלא הסיבה היא),
 6 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁה' הִצִּיעַ
 7 לאומות העולם את התורה, הרי
 8 אף שלמעשה לא קיבלו את
 9 התורה, על-ידי עצם ההצעה
 10 נַעֲשִׂית הָאֲפָשָׁרִיתוֹת
 11 שְׁלֹא-חֲרִי-זֶה יִכְלוּ
 12 יִשְׂרָאֵל לְכָרוֹ וּלְזַבְּךָ
 13 וּלְהַעֲלוֹת לְקְרוֹשָׁה חֵיל
 14 גוֹיִם, אף שמצד עצמם הם
 15 מנגדים לקדושה וְעַד כִּי כִן
 16 תהיה ההתעלות של האומות
 17 בהשפעתם של בני ישראל כְּמוֹ
 18 שְׁפָתוֹב⁵³ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
 19 בְּשִׁלַּח פְּרַעֲה אֶת הָעַם,
 20 הֵינְנוּ, שְׁפָרַעֲה הָיָה מְלוֹהָ
 21 וְהוֹלִיךְ (עַר אִיזוּ
 22 מִיטְגָעֵגֵאֲנָגְעֵן הוּא הֵלךְ
 23 ביחד) עִם הָעַם⁵⁴, וְכֵמוֹ
 24 שְׁפָתוֹב לְפָנֵי-זֶה בַּסְּטוֹקִים
 25 קודמים המדברים על יציאת
 26 מִצְרַיִם וְנִצְלָתָם אֶת
 27 מִצְרַיִם⁵⁵, שֶׁהוּא עֲנִיָן
 28 בְּרוּר וְהַעֲלָאת הָעֲנִיָּנִים
 29 דְּמִצְרַיִם כְּמֵאמֶר חֲכִמֵּנוּ ז"ל
 30 שביציאת מצרים בני ישראל
 31 הוציאו ממצרים את ניצוצות
 32 הקדושה ועשו אותה "כמצודה שאין בה דגן" ו"כמצולה שאין בה דגים" עד
 33 שאפילו פרעה "שילח" את בני ישראל ממצרים (וכמבאר ב'תורה' אור פרשת
 34 בשלח: "שעל ידי גלותם במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו בחינת
 35 ניצוצי אלוקות שנפלו שמה... כמו שכתוב ופרעה הקריב ואמר ורבותינו ז"ל
 36 שהקריב את ליבם של ישראל לאביהם שבשמים"), ולפי פנימיות הדברים
 37 הכוונה שרוקנו אותה מענייני הקדושה שהיו בה "בגלות" והעלו אותם וזהו
 38 גם התוכן של בירור והעלאת אומות העולם לאחר מתן תורה שכאמור
 39 התאפשר על ידי זה שקודם מתן תורה הקדוש-ברוך-הוא הציע לאומות העולם
 40 לקבל את התורה.

ביאור בדרך אפשר

41 וְלִכֵּן נֹאמַר בַּתּוֹרָה מִיִּמֵּינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ⁴⁹, וְהִנְנוּ שְׂשֵׁי בַתּוֹרָה
 42 בְּחֵינֵת יָמִין, שְׁנַתְּנָה מִיִּמֵּינוּ, היא מידת החסד (כמו שכתוב ב"פתח
 43 אליהו" – "חסד דרועא ימינא", חסד זרוע ימין) וְכִיִּחַד עִם זֶה יֵשׁ בָּהּ
 44 גַם עֲנִיָן הָאֵשׁ, גְּבוּרָה, קוֹ הַשְּׂמָאל (גְּבוּרָה דרועא שמאל"א" גבורה
 45 זרוע שמאל). וְעַל-יְדֵי-זֶה
 46 בכוח החסד והגבורה שבתורה
 47 נַעֲשֶׂה בְּרוּר וְזַבְּךָ
 48 וְהַעֲלָאת שְׁעִיר וּפְאָרָן
 49 שהם חסד וגבורה דקליפה
 50 (שְׁנַזְכְּרוּ בַּפְתּוּב לְפָנֵי-זֶה,
 51 לפני "מימינו אש דת וגו'").
 52 וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה גַם כְּנוֹגַעַ
 53 לְמִצּוֹת, כְּפִי שְׁמִבְאָר
 54 ה'צִמְח צְדָק' בְּדַבּוּר-
 55 הַמִּתְחִיל וְאֲנִי נִתְתִּי לָךְ
 56 שְׂכָם אֶחָד עַל אַחִיךָ
 57 בַּהֲשִׁמְטוֹת שְׁבִ'אוּר
 58 הַתּוֹרָה⁵⁶ כִּיצַד גַּם בַּמִּצּוֹת
 59 יש שילוב וחיבור של שני
 60 הדברים הללו, חסד וגבורה, גם
 61 יחד, שם מבואר בְּעֲנִיָן חֶרֶב
 62 פְּפִיּוֹת⁵⁷, כְּכַתוּב "רוֹמְמוֹת א-
 63 ל בגרונם וחרב פִּפְיֹת בִּידֵם"
 64 והביטוי "פִּפְיֹת" מִשְׁמַעו חֶרֶב
 65 שֶׁל שְׁתֵּי פִּיּוֹת⁵⁸, הֵינְנוּ
 66 חֶרֶב שֶׁמְחַדֶּדֶת וּמוֹשַׁחֶת מִשְׁנֵי
 67 צִדֵּיהָ הֵינְנוּ שְׁבִירוֹר וְהַעֲלָאת
 68 הַקְּלִפּוֹת וְהַסְּטָרָה אַחֲרָה הוּא
 69 עַל-יְדֵי חִיבּוּר וְשִׁילּוּב שֶׁל שְׁנֵי
 70 עֲנִיָּנִים בִּיחַד שְׁפָדֵי לְמִנּוּעַ
 71 אֶת יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת
 72 מִהַקְּדוּשָׁה בְּכִי הָאוֹפְנִים הָאִמּוּרִים לְעִיל, הָאֶחָד - עַל-יְדֵי יְרִידַת
 73 וְצִמְצוּם הָאוּר, - וְהַשְּׁנֵי עַל-יְדֵי הַהֲגָבָה לְבַחֲנֵת הַמְּקִיף
 74 (שְׁזָהוּ מָה שְׁנַתְּבָאָר בְּדְרוּשׁ מְלִדּוֹת הָעֲבָרִיּוֹת הַנְּל'
 75 שְׁמַעְמַד הַקְּלִפּוֹת הוּא בָּאֲפֵן שְׁפָנִיָּהֶם מְכוּוֹנִים אֶל הַפְּנִימִי,
 76 האור שיוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּמִתְלַבֵּשׁ בְּכָל דְּרָגָה בְּאוֹפֵן פְּנִימִי וְכוּנָתָם הֵיא
 77 לְקַבֵּל מִסּוּף הַיֵּשֶׁר, שֶׁם הָאוּר מוֹעֵט וּמְצוּמָצֵם וְאֶחָדֵיהֶם מְכוּוֹנִים
 78 אֶל הַמְּקִיף, האור שלמַעְלָה מִהַתְּלַבְּשׁוֹת מִתּוֹךְ כּוּוֹנָה לְקַבֵּל מִבְּחֵינַת
 79 הַמְּקִיף שֶׁמִּצִּידָה גַם הֵם יְכוּלִים לְקַבֵּל, וְכַדִּי לְמִנּוּעַ אֶת הַשְּׁפַע לְקַלִּיפּוֹת
 80 בְּשְׁנֵי הָאוֹפְנִים הָרִי זֶה עַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַתְּנוּעוֹת שְׁבַעֲנֵן הַמִּצּוֹת⁵⁹,

(52) אוה"ת ברכה שם. (53) בשלח יג, יז. (54) ראה שמו"ר פ"כ, ג — הובא באוה"ת בלק ע' א'כט1. וראה תו"א בשלח סא, ג. (55) שמות ג, כב. וראה ברכות ט, ב. תו"א וארא נו, סע"ד. פרשתנו ס, ג. סד"ה אם רוח המושל תרצה"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב שסג, א). (56) ויחי תכט, א ואילך. (57) תהלים קמט, ו. (58) ראה ברכות ה, א. (59) ראה גם המשך תער"ב ח"א ע' שמט.

ביאור בדרך אפשר

1 מִצוֹת־עֲשֵׂה שְׁעֲנִינָן הוּא הָעֲשִׂיָה וְהַמְשָׁכָה לְמִטָּה דְוָקָא,
2 בדרך של המשכת והתגלות אלוקות מלמעלה למטה באופן פנימי וכך מונעים
3 את השפע לקליפות מסוף האור הפנימי ומצוֹת לֹא־תַעֲשֶׂה שְׁעֲנִינָן
4 הוּא הָעֲלָאָה מְלֻמְטָה לְמַעְלָה הַתְּקַרְבוֹת לֵאלוּקוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַתְּעַלּוֹת
5 הַתַּחְתּוֹן כְּלִפִּי מַעְלָה וְכך מוֹנְעִים
6 אֵת הַשְּׁפַע לְקַלִּיפוֹת מֵהָאֹר
7 הַמְקִיף.
8 (ה) וְהִנֵּה כִּינּוֹן שְׁכָלְלוֹת
9 הָעֲבוּדָה בְּלִימּוֹד הַתּוֹרָה וְקִיּוֹם
10 הַמִּצְוֹת הִיא בְּעוֹלָם הַזֶּה,
11 הָרִי מוֹכֵן, שְׁגָם בְּעוֹלָם
12 צְרִיכוֹת לְהִיּוֹת שְׁתִּי
13 תְּנוּעוֹת אֱלוֹי וְהָעוֹלָם נִבְרָא
14 בְּשִׁילּוּב וְחִיבוֹר שֶׁל שְׁנֵי הַהִפְכִּים
15 יַחַד, כְּפִי שְׁהוֹלֵךְ וּמִבְּאֵר.
16 וַיּוֹכֵן עַל־פִּי מַה שְׁמִבְּאֵר
17 אֲדָמוֹר מֵהַר"ש בְּדַבְּרוֹר־
18 הַמִּתְחִיל מִי כְּמוֹכָה
19 בְּאֵלִים הַיּוֹי"צ⁶⁰ (כְּפִדּוּע
20 מַה שְׁגָלָה בְּעַל
21 הַהֲלוּלָא⁶¹ הַרְבִּי הַרִי"צ
22 שִׁיּוֹם הַהִסְתַּלְקוֹת שֶׁלוֹ הוּא בִּיּוֹד
23 שֶׁבֶט שְׁהוּא הַמֵּאמֵר דִּיבּוֹר־
24 הַמִּתְחִיל "מִי כְּמוֹכָה" תְּרַכ"ט
25 אֶחָד מֵהַדְּרוּשִׁים מֵאֵמֶרִי
26 הַחֲסִידוֹת שְׁהִיא אֹמֵר סְבו
27 הַרְבִּי מֵהַר"ש אֶחָת לְשִׁתִּים
28 שְׁלֹשׁ שָׁנִים, כְּפִי לְטַהֵר
29 אֶת אֹרֵי הָעוֹלָם), שְׁמִזָּה
30 מוֹכֵן, שְׁגָם בְּעוֹלָם יִשְׁנֵם
31 שְׁנֵי הַפְּכִים.
32 וְהַעֲנִין בְּזָה, דְּהִנֵּה,
33 הַתְּהוּוֹת הָעוֹלָם הִיא בְּאֶפְסֵן שֶׁל יֵשׁ מֵאִין, דְּבַר מֵלֹא־דַבֵּר בְּאוּפֵן
34 כּוֹזָה שֶׁה־אִין" לֹא נִיכֵר וְלֹא נִרְאָה כִּי־יֵשׁ, וְה־יֵשׁ" הַמִּתְהוּוֹה רַחוּק מֵה־אִין"
35 הַמְהוּוֹה רַחוּק עֲצוּם וְלֹא בְּאֶפְסֵן שֶׁל עֵלָה וְעֵלּוּל, בְּשׁוֹנָה מֵהַתְּהוּוֹת
36 בְּדֶרֶךְ שֶׁל "עֵלָה וְעֵלּוּל", סִיבָה וְתוֹצֵאָה, שֶׁם ה־עֵלָה" נִיכְרַת וְנִגְרַשְׁת בִּ"עֵלּוּל"
37 וַיֵּשׁ בְּנִינֵהם יַחַס קְרוֹב (בְּדוּמָה לְהַתְּהוּוֹת הַמִּידוֹת מֵהַשְׁכַּל) שְׁהִרִי כְּכָל
38 שְׁהִיָּה רְבוּי הַשְּׁתַלְשָׁלוֹת מְעִילָה לְעֵלּוּל, הִינּוּ גַם כֹּאשֶׁר הַתְּהוּוֹת
39 הָעֵלָה מֵהָעֵלּוּל אֵינָה בְּאוּפֵן יִשִּׁיר וּמִתּוֹךְ קֶשֶׁר הַדּוּק בְּנִינֵהם אֵלֹא הָעֵלּוּל
40 הַתְּהוּוֹה מֵהָעֵלָה לְאַחַר שׁוֹרָה אֲרוּכָה שֶׁל סִיבּוֹת וְתוֹצֵאוֹת שֶׁרַק בְּסוּפֵם מֵתְהוּוֹה
41 ה־עֵלּוּל" הַמְּבוּקָשׁ הִנֵּה גַם הָעֵלּוּל הָאֲחֵרוֹן הַרְחוּק מֵאֵד הַמְעִילָה

ביאור בדרך אפשר

42 הַרְאִישׁוֹנָה תְּהִיָּה לוֹ אֵיזוֹ שְׁיִכּוֹת וְעֶרְף לְעֵילָה הַרְאִישׁוֹנָה, וְאִמְנָם
43 מְדוּבָר בִּיחַס רַחוּק אֲבָל סוּף סוּף הַתְּהוּוֹת בְּדֶרֶךְ עֵלָה וְעֵלּוּל מֵחִיבַת שְׁתִּמִּיד
44 יִהְיֶה יַחַס כְּלִשְׁהוּ בֵּין הָעֵילָה וְהָעֵלּוּל מֵה־שְׁאִין־כֵּן הַתְּהוּוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת
45 מְרוּחְנִיּוֹת, הָרִי אִין לָךְ בְּרִיאָה יֵשׁ מֵאִין גְּדוּל מְזָה (כְּפִי
46 שְׁמִבְּאֵר הַרְבִּי מֵהַר"ש בְּמֵאמֵר
47 הַנּוֹכַח מִבְּעַל הָעֶקְרִים⁶²)
48 כִּי הַגְּשָׁמִיּוֹת הִיא "יֵשׁ" גְּמוּר,
49 וְהַרוּחְנִיּוֹת הִיא "אִין" מוֹחֲלֵט.
50 וְנִמְצָא, שְׁעֲנִינָן הַתְּהוּוֹת
51 שֶׁל ה־יֵשׁ" מֵה־אִין" הוּא
52 תְּכִלִּית הַהֶעָלָם וְהַהִסְתַּר
53 שֶׁל ה־אִין" הַאֲלוּקִי הַמְהוּוֹה
54 הַנְּעִלֵם לְחֻלּוּטִין וְאֵינּוּ נִיכֵר כֻּלָּל
55 ב־יֵשׁ" הַנְּבִרָא, שְׁאִין זֶה
56 אֶפִּילוֹ כְּמוֹ הַשְּׁתַלְשָׁלוֹת
57 אֲרָפָה מְעִילָה לְעֵלּוּל
58 בַּהַתְּהוּוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁל "יֵשׁ"
59 מ־אִין", ה־אִין" הַמְהוּוֹה נֵעֵלֵם
60 וְנִסְתַּר לְגַמְרִי מֵהִישׁ הַנְּבִרָא וְאֵינּוּ
61 נִיכֵר בּוֹ כֻּלָּל וְזֹאת לֹא רַק בְּנִיגוּד
62 לְהַתְּהוּוֹת בְּדֶרֶךְ עֵלָה וְעֵלּוּל שִׁישׁ
63 בְּנִינֵהם יַחַס יִשִּׁיר וְקְרוֹב כִּי
64 הָעֵילָה הִיא סִיבָה יִשִּׁירָה וְקְרוֹבָה
65 לְתוֹצֵאָה שֶׁל הַתְּהוּוֹת הָעֵלּוּל
66 אֵלֹא אֶפִּילוֹ בַּהַתְּהוּוֹת עֵילָה
67 וְעֵלּוּל שֶׁל "הַשְּׁתַלְשָׁלוֹת אֲרוּכָה"
68 הִינּוּ שְׁמַהֲסִיבָה הַרְאִישׁוֹנָה וְעַד
69 הַתּוֹצֵאָה הַסּוּפִית יֵשׁ שֶׁרִשְׁרַת
70 אֲרוּכָה שֶׁל סִיבּוֹת וְתוֹצֵאוֹת
71 שְׁבֹאוּפֵן כּוֹזָה הַנְּבִרָא שְׁבַתְּוֵצֵאָה
72 הַסּוּפִית אֲכַן לֹא מְכִיר וּמְרַגֵּשׁ
73 אֵת הַסִּיבָה הַרְאִישׁוֹנָה וְאֶפִּילוֹ אִם
74 מְדוּבָר בְּסִיבּוֹת וְתוֹצֵאוֹת רַבּוֹת מֵאֵד עַד אִין קֶזֶן לֹלֵא סוּף (עַד כְּפָה
75 שְׁשִׁיף לֹמֵר בְּזָה אִין קֶזֶן כִּי לֹא־מִיתוֹ שֶׁל דְּבַר לֹא יִיטְכֵן בּוֹה בְּלִי גְבוּל
76 אִמִּיתִי), אֵלֹא הַתְּהוּוֹת יֵשׁ מֵאִין וְאֶפְסֵם כֵּךְ שֶׁאֲכַן הַקֶּשֶׁר בֵּין הַבּוֹרָא
77 וְהַנְּבִרָא הוּא נֵעֵלֵם לְחֻלּוּטִין וְלֹא נִיכֵר כֻּלָּל. וְכִינֵד עִם זֶה, לְמִרוֹת רַחוּק
78 הָעֶרְךָ וְהַפְּעֵר הַעֲצוּם בֵּין ה־יֵשׁ" וְה־אִין" הָרִי עַל־יְדֵי־זָה בְּדֶרֶךְ זוֹ שֶׁל
79 הַתְּהוּוֹת יֵשׁ מֵאִין נְתִיָּה עֲנִין שֶׁל מְצִיאוֹת מִמִּשְׁתִּי קִימַת אֲשֶׁר
80 בְּהִכְרַח לֹמֵר שְׁזוּהִי מְצִיאוֹת שְׁשִׁנָּה בִּאֵמַת וְלֹא דִמְיוֹן אוֹ טַעוּת,
81 וְכְּפִי שְׁמִבְּאֵר אֲדָמוֹר מֵהַר"ש בְּמֵאמֵר הַנּוֹכַח רְאִיָּה לְזָה מֵהַמְשָׁנָה
82 בְּסִנְהֶדְרִין⁶³, שְׁנִים לֹקְטִין קְשׁוּאִין, עַל יְדֵי כִישׁוּף אֶחָד לֹקְט

60 (סה"מ תרכ"ט ע' קמו ואילך. וראה גם המשך מים רבים תרל"ו פרק קנח. סה"מ תרמ"ג ע' צה ואילך. המשך תרס"ו ע' תלב. סה"מ תרפ"א ע' קז. ד"ה באתי לגני (הא') תשל"ד (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' קלב ואילך). ד"ה ובנ"י הלכו ביבשה, שנה זו (לקמן ע' נג ואילך). 61) אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ו ע' רסז (נעתק ב"היום יום" כח תמוז). סה"מ תרנ"ט ע' רכד. 62) ראה עיקרים מ"א פכ"ג. מ"ד פ"ג. 63) סז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 פֶּטוּר מעונש מיתה, וְאָחֵז לֹקֵט חַיִּב מיתה. הַעוֹשָׂה מַעֲשֵׂה
2 שבאמצעות הכשפים ליקט קישואים מן השדה בפועל חַיִּב, הָאוֹחֵז אֶת
3 הָעֵינִים שעשה אחיז עיניים כך שנראה כאילו ליקט קישואים אבל באמת
4 הקישואים לא נקטפו פֶּטוּר. וְכִיּוֹן שֶׁהַעוֹשָׂה מַעֲשֵׂה חַיִּב, עַל-
5 כְּרַחֵף צָרִיף לֹמַר שִׁישְׁנו
6 עֲנִין שֶׁל מְצִיאוֹת בריאה 1
7 גשמית שקיימת בפועל כי אם 2
8 העולם הזה הגשמי הוא רק 3
9 דמיון לעינינו, הרי אין הברל בין 4
10 "עושה מעשה" ל"האוחז 4
11 העיניים". וְהָרִי אֵין לֹמַר 5
12 שֶׁעֲנִין הַמְצִיאוֹת כָּאֵן 6
13 הוא מצד עֲנִין הַמְצִיָּה 7
14 וְהַתּוֹרָה כּוֹ, וְלֹא בִּאֶפֶן 8
15 שֶׁהִדְבֵּר מַצַּד-עַצְמוֹ הוא 9
16 מְצִיאוֹת, הַסְּבֵרָה שֶׁבַעֲסֵם אֵין 10
17 מציאות ורק לעיני תורה 11
18 ומצוות אנו מתייחסים לעולם 11
19 כמציאות קיימת, היא מופרכת 12
20 שֶׁהָרִי הַרְאָהּ היא 13
21 מְלוֹקֵט קִשְׁוֵאִים באמצעות 14
22 כישוף שֶׁהוּא הִפָּךְ רְצוֹן 15
23 הַבוֹרָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה 16
24 נַעֲשֵׂה עֲנִין נִפְרָד 17
25 מְאֻלָּקוֹת, שֶׁהִי עֵבִירָה עַל 18
26 רצון הבורא מפרידה את האדם 18
27 מדביקותו באלוקות וְכִיּוֹן 19
28 שֶׁאֶף-עַל-פִּי-כֵן אֶפְשָׁר 20
29 לְהִיֹּת כִּזֶּה שְׁנֵי אֹפְנִים, 21
30 אוֹחֵז אֶת הָעֵינִים וְעוֹשֵׂה 22
31 מַעֲשֵׂה, הָרִי מוֹכֵן, שְׁגֵם 23
32 בִּאֶפֶן כִּזֶּה גַם כֹּאשֶׁר מַצַּד 24
33 התורה והמצוות, המעשה פסול 24
34 ואסור וגורם פירוד מאלוקות 24
35 יִשְׁנֶה מְצִיאוֹת שֶׁנִּקְרָאת 25
36 עַל-פִּי תּוֹרָה בְּשֵׁם עוֹשֵׂה 26
37 מַעֲשֵׂה וְאֵם בִּאֵמַת אֵין שׁוֹם 28
38 מציאות, איזה ערך יש למעשה 29
39 שמונוד למצוות התורה אלא 29
40 וודאי שעל פי התורה יש לעולם מציאות. וְנִמְצָא, שְׁגֵם בְּעוֹלָם יִשְׁנָם
41 שְׁנֵי הָעֵינִים הַהֶפְכִּים כּוֹ, חִיבוֹר וְשִׁילוּב שֶׁל בִּטּוּל מוֹחֵלֵט לֵאמֹר מַצַּד
42 אחד ומציאות אמיתית מצד שני.
43 (1) וְכִיּוֹן מֵהָאֵמֹר לְעֵיל שְׁגֵם בְּעֵינֵי תוֹרָה וּמַצּוּוֹת גַּם בְּעֵינֵי הָעוֹלָם יֵשׁ
44 חִיבוֹר שֶׁל שְׁנֵי הַפְּכִים מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגַע לְכַנִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּשִׁבְכֵילָם

(64) משנה סנהדרין לו, א. 65) אור תורה סימן ו. 66) בראשית א, כו. 67) ראה ב"ר פ"א, ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מוסיף בהבנת העניין? ויובן על־פי המבאר לעיל מיניה⁶⁸ קודם
 2 לכן, בקטע קודם בדברי הרב המגיד, בפרוש מאמר חכמינו ז"ל
 3 הידוע (בזהר⁶⁹ ומדרשים⁷⁰, ורש"י מביאו בתחלת פרושו
 4 על התורה), לא היה צריך להתחיל את התורה אלא
 5 מהחדש הזה לכם⁷¹,
 6 שהיא המצוה הראשונה שבה
 7 נצטוו בני ישראל ולקמה גלה
 8 להם מעשה בראשית כו'
 9 בתחילת התורה, ורק בחומש
 10 שמות מופיעה המצוה
 11 הראשונה? ומבאר הרב
 12 המגיד, שזהו כמשל אב
 13 שמצמצם את שכלו, אף
 14 שהשכל שלו עצמו נעלה מאד,
 15 ומדבר דברי קטנות
 16 שמותאמים ומובנים לקטנים
 17 (שדגמתו בנמשל הוא
 18 ענין מעשה בראשית
 19 שנקרא דבר קטן⁷² לעומת
 20 "מעשה מרכבה" שנקרא "דבר
 21 גדול") בשביל בנו הקטן
 22 כו', והאב עושה זאת כדי
 23 שיהיה להבן תענוג כו'
 24 (ולכן מתענג מזה גם
 25 האב שנהנה מכך שבנו מתענג
 26 אף שהדברים עצמם הם "דברי
 27 קטנות" פחותי ערך שמצד עצמם
 28 אינם מסוגלים לגרום לאב
 29 תענוג). ולכאורה אינו
 30 מובן המשל מבן קטן,
 31 מדוע בחר המגיד להביא משל
 32 לבאר את התחלת התורה
 33 ממעשה בראשית מאב המדבר
 34 עם בן קטן דבשלמא
 35 למטה, לגבי אב ובן למטה
 36 אפשר להבין ולקבל (וזה בסדר)
 37 כי הרי הבן נולד כשהוא קטן, ועד שיגדל מוכרח לעבור זמן רב ואין
 38 הדבר תלוי באב, מה־שאינ־בן בהנוגע להקב"ה הרי ההתהוות
 39 של האדם בפשטות, ושל בני ישראל כעם, יכולה להיות להתחלה
 40 באופן שיהיה הבן גדול, וה"אב", היינו הקדוש־ברוך־הוא, לא יודקק
 41 לדבר אליו דברי קטנות של מעשי בראשית ויוכל לדבר אחר מיד את המצוות

ובפרט שפן היתה ההתהוות בפעל, וכדאימא מובא במדרש⁷³
 שאדם ותנה נבראו כבני עשרים שנה (בצביינ⁷⁴ במלוא
 דמותם וצורתם), ואם פן היו גדולים, ומה פשר המשל מבן קטן?
 אף הענין בזה, שמצד זה שעבודת האדם צריכה להיות
 בכת עצמו, שהוא מצידו
 יעבוד את ה' ישנו אצל איש
 ישראל היינו אצל כל יהודי גם
 מי שהגיע לדרגה גבוהה בעבודת
 ה' הענין דבנו הקטן.
 היינו, ענין של קטנות,
 וכיחד עם זה הרי הוא
 בנו, שיש לו שיכות אל
 האב והרי זה שילוב של שני
 הפכים, מצד אחד – קטנות, מה
 שמורה על ריחוק הערך בין האב
 והבן, ומצד שני – בן עם שיכות
 גלויה ופנימית לאב.
 וזהו גם מה שבבאור
 הפתוב נעשה אדם
 בצלמנו גו', אין הרב המגיד
 מסתפק בעצם הענין שלמעלה
 העבר ההווה והעתיד הם כאחד
 ולכן הצורה יכולה להיות חקוקה
 גם לפני שנברא אלא מבאר
 תחלה המשל מאדם
 שיש לו בן, שתחלה
 צריכה להיות מציאות
 הבן, ולאחרי־זה יכולה
 להיות צורתו חקוקה
 במחשבתו של האב,
 ולהישאר חקוקה אצלו גם לאחר
 שהבן יתרחק ואחר־כך
 מבאר שאצל השם־
 יתברך, הנה אף קדם
 שנקראו ישראל היה
 נחקק צורתם במחשבה
 כו', אשר החלוק בזה שבגללו יש צורך במשל האמור הוא כפי
 שמבאר אדמו"ר הגון ב'לקוטי תורה'⁷⁵ שאף־על־פי שהבן
 נלקח ממוח האב, וברא פרעא דאבוה⁷⁶, והבן הוא כמו הכרעיים
 של האב, היינו שהקשר שלו עם האב הוא הרוק ביותר הרי הבן נפרד
 מקומו מהאב אחר־כך ונעשה מהות בפני־עצמו כו', ולכן אינו

(68) אור תורה סימן א. (69) ח"ב לט, ב. (70) ראה ב"ר פ"א, ב. תנחומא (באבער) בראשית יא. ראה לקו"ש חט"ו ע' 104 הערה 41
 ובשוה"ג שם. (71) פרשתנו יב, ב. (72) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ג. (73) ב"ר פי"ד, ז. (74) ראה ר"ה יא, א. (75) דרושים לר"ה
 סב, ד. (76) עץ חיים שער כג (שער פרק הצלם) פ"א בשם רז"ל. יונת אלם רפ"ד. רפ"ב. עמק המלך שער עולם הבריאה פי"ז
 (קעד, ג). של"ה קנד, א. וראה עירובין ע, ב. תוס' יבמות ג, א (ד"ה מקמי). רש"י כתובות צב, א (ד"ה כבעל).

ביאור בדרך אפשר

1 מְחִיב עַל-פִּי הַדִּין לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִיל אֶהְבֵּת אָבִיו, כִּי חֲיִיד קוֹדֵמִין⁷⁷,
 2 ובמצב שכדי להציל את אביו עליו למסור את נפשו ולוותר על
 3 החיים שלו, הוא אינו נדרש לעשות זאת וְאֶבְדְתוּ וְאֶבְדְתוּ אָבִיו כִּךְ שֵׁם
 4 יעסוק במציאת האבידה של אביו ייאילץ לוותר על מציאת האבידה שלו עצמו
 5 אֶבְדְתוּ קוֹדֵמֵת כּוֹ⁷⁸, אֶף
 6 הַנְּשָׁמָה ביחס לקדוש-ברוך-
 7 הוא אֵינָה כֶּף, רַק פּוֹלָא
 8 חַד, אלא הנשמה והבורא הכל
 9 אחר וְאֵינָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ
 10 וְתִבְרַךְ כָּל לְעוֹלָם (וְהִינּוּ
 11 שְׁאִפִּילוּ לְאַחֲרֵי שְׁנַעֲשֶׂה
 12 אָדָם בְּצַלְמֵנוּ גוֹ' ונברא
 13 אדם בפועל הרי הוא עדיין
 14 חֵלֶק אֶלְקָה מִפְּעַל
 15 מִמֶּשׁ⁷⁹), וְלִכֵּן מְכַרְח
 16 לְהִיּוֹת לָהּ לנשמה אֶהְבֵּה
 17 כּוֹ' לאלוקות בְּמִסִּירוֹת־
 18 נַפְשׁ מִמֶּשׁ ובעת הצורך יהודי
 19 מוותר על חייו למען אהבת ה'.
 20 אֵלָא שְׁלֹזָה בָּאִים לְאַחֲרֵי
 21 שְׁנַמְצָאִים תְּחִלָּה בְּמַעֲמַד
 22 וּמַצֵּב דְּבִין קָטָן, שְׁעִידִין
 23 איננו מסוגל לעבוד את ה' כדבעי
 24 וְעַל-יְדֵי עֲבוּדַת עֲצָמוּ
 25 הָרִי הוּא נַעֲשֶׂה גְדוֹל כּוֹ'
 26 (וּבְכַלְלֹת הֵם ב' אופני
 27 הָעֲבוּדָה דְּאַתְּפִּיא
 28 וְאַתְּהִפְכָּא, כפיית הרע
 29 והתגברות עליו והפיכתו לטוב,
 30 והמעבר וההתקדמות
 31 מ"אתכפיא" ל"אתהפכא" הוא
 32 כמו התקדמות ועלייה מקטנות
 33 לגדלות כִּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר לְעִיל⁸⁰
 34 שנאמר בשבת פרשת בא תשל"ג, ויוצא לאור עם ביאור בדרך אפשר בידבר
 35 מלכות' לפרשת בא שנה זו).
 36 ז) וְהִנֵּה כָּלְלוֹת עֲנִין הָעֲבוּדָה (שְׁבִשְׁבִיל זֶה הִיְתָה יְרִידַת
 37 הַנְּשָׁמָה ממקור גבוה ביותר עד למטה ביותר שנמשלה ליירידה מְאִגְרָא
 38 רָמָה מִגַּג גְבוּה לְבִירָא עֲמִיקָתָא⁸¹ לבור עמוק) הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה
 39 הַתְּחַתּוֹן דְּרִיקָא, שהרי העולם נברא במטרה לַעֲשׂוֹת לוֹ יְתִבְרַךְ דִּירָה

ביאור בדרך אפשר

40 בְּתַחְתּוֹנִים⁸² ו"תחתונים" היינו העולם הזה הגשמי שאין תחתון למטה
 41 ממנו.
 42 וְיֻכַּן עַל-פִּי מַה שְׁמַבְאָר כ"ק אֲדָמוּר (מהורש"ב) נִשְׁמַתוּ-
 43 עֲדָן⁸³ בְּפִרוּשׁ נוסח התפילה אֵין עֲרוּף לָךְ כּוֹ' בְּעוֹלָם הַזֶּה⁸⁴,
 44 שְׁהַעֲנִין דְּאֵין עֲרוּף לָךְ
 45 נבראים שהם בריחוק הערך
 46 מאלוקות בריחוק אמיתי ופער
 47 עצום הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה
 48 דְּרִיקָא, כִּי, בְּעֲנִין
 49 הָאוֹרוֹת, והיחס שלהם
 50 לאלוקות הִנֵּה לְאַחֲרֵי כָּל
 51 סֵדֵר הַשְּׁתַלְשּׁלוֹת
 52 הָאוֹרוֹת, למרות שהאורות
 53 ידרו בסדר השתלשלות של ריבוי
 54 דרגות ואין להשוות בין עצמות
 55 האור בתחילת סדר השתלשלות,
 56 בדרגות העליונות, לאור
 57 שבסופו, בדרגות התחתונות,
 58 הָרִי הָאוֹר הוּא מְעִין
 59 הַמְּאֹר, מעצם טבעו ומחותו
 60 האור הוא מעין המאור, המקור
 61 שממנו הוא מאיר וְלִכֵּן גם
 62 לאחר שהאור נמשך וירד דרגות
 63 רבות מאד יְכוּלִים עֲדִין
 64 לְחֻשֵׁב שְׂיֵשׁ אֵינָה עֲרָף
 65 כּוֹ', ודמיון כלשהו בין האור
 66 למאור וְהִינּוּ שְׁלֵמֵרוֹת
 67 רְחוּק הָעֲרָף, והפער הגדול
 68 יֵשׁ אֵינָה עֲרָף שֶׁהוּא וּבְכָל
 69 זאת עדיין יש דמיון יחס מסויים
 70 בין האורות למקורם. וְנִמְצָא,
 71 אִם כֵּן שְׁהַמְּאֹר מְצִירוֹ הוּא
 72 בְּגֵדֵר עֲרָף ויש לו התייחסות ושייכות מסויימת לְהַעֲנִינִים
 73 הַמְּשַׁתְּלִשְׁלִים מִמֶּנּוּ. מַה-שְּׂאִין-כֵּן בְּנוֹגַע לְכָלִים, שבהם האור
 74 נקלט ובאמצעותם הוא מאיר שֶׁהַתְּהוּוֹת הַכְּלִי הִיא בְּאִפְן נִפְרָד
 75 ממקורם, ובין הכלים והמאור יש פער אמיתי, ואכן "אין ערוך" בין הכלים
 76 והמאור, וְעַד כִּפִּי שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, בנבראים שבעולם הזה עניין
 77 זה של "אין ערוך" ביחס לבורא בולט ומודגש עוד יותר כיון שְׂשֵׁם הִיא
 78 הַתְּהוּוֹת הַיֵּשׁ מְאִין, הַתְּהוּוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת מְרוּחֵנִיּוֹת שְׂאִין לָךְ

(77 ב"מ סב, א. 78) שם לג, א במשנה. (79) תניא רפ"ב. (80) ד"ה באתי לגני דש"פ בא פרק ב (לעיל ע' לא ואילך). (81) לשון הגמרא — חגיגה ה, ב. (82) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. (83) ד"ה עוטה אור תע"ב פ"ו (המשך תע"ב ח"א ע' יא ואילך), וד"ה למען דעת דשמח"ת תר"פ (סה"מ פר"ת ע' נ ואילך). (84) נוסח תפלת שחרית דשבת.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הַתְּהוֹת יֵשׁ מֵאֵין גְּדוֹל מְזֶה, שֶׁהִי אֵין "יֵשׁ" מִמֵּשִׁי וּגְשָׁמִי וְחֹמְרֵי
 2 יוֹתֵר מִה"יֵשׁ" שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַיְרִידָה בְּאֵפֶן שֶׁל
 3 הַתְּהוֹת, כֹּאֲשֶׁר מִה"אֵין" הַרוּחַנִי מִתְהוּוֶה "יֵשׁ" גְּשָׁמִי שֶׁאֵין לוֹ שׁוֹם עֵרוֹךְ
 4 וַיְחַס וְדִמְיוֹן ל"אֵין" הַמְהוּוֶה אֹתוֹ דְּלֹא בְּכֹסֶדֶר עֲלֶיהָ וְעָלוֹל שֶׁם יֵשׁ
 5 שִׁיכּוֹת בְּרוּרָה בֵּין ה"עִילָה"
 6 וְה"עָלוֹל" (כִּנ"ל סֵעִיף ה) הִנֵּה 1
 7 בְּזֶה בַּהֲתוּוֹת יֵשׁ גְּשָׁמִי מֵאֵין 2
 8 רוּחַנִי כִּפִי שֶׁהוּא בִּנְבְרָאִים 3
 9 שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה נִרְאָה הָעֲנָן 4
 10 דְּאֵין עֲרוֹף⁸⁵ 5
 11 וְלֹא־חֲרִי שְׂיֻדְעִים מֵעוֹלָם 6
 12 הַזֶּה הָעֲנָן דְּאֵין עֲרוֹף 7
 13 לָךְ, כִּמְבוֹאֵר לֵעִיל שְׂדוּקָא 8
 14 הַנְּבֵרָאִים שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי 9
 15 אֵכָן רְחוּקִים מֵאֲלוּקוֹת בְּאוֹפֶן שֶׁל 10
 16 "אֵין עֲרוֹךְ", הִנֵּה מְזֶה 11
 17 יוֹדְעִים (וְעַל-יְדֵי-זֶה 12
 18 נִפְעָל) גַּם בְּאוֹר, שְׁנִרְגָּשׁ 13
 19 בּוֹ לֹא רַק שֶׁהוּא מְעִין 14
 20 הַמְּאוֹר, אֲלֵא גַם עֲנָן 15
 21 נִעְלָה יוֹתֵר, כְּלוּמֵר, הַעוֹבְדָה 16
 22 שֶׁהוּא הוּא מְעִין הַמְּאוֹר הִיא 17
 23 מֵעֵלָה גְּדוּלָה וְנִפְלְאוּת בְּאוֹר אֲבֵל 18
 24 לֵאחֲרֵי הַבְּנֵת עֲנִיין "אֵין עֲרוֹךְ" 19
 25 כִּפִי שֶׁהוּא בִּיחֹס לְנְבֵרָאִים 20
 26 שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה אוֹי מְבִינִים 21
 27 וַיּוֹדְעִים (וּפּוֹעֵלִים) עֲנִיין נִעְלָה 22
 28 יוֹתֵר בְּאוֹר – שֶׁהוּא בְּאֵין- 23
 29 עֲרוֹף לְמִי שֶׁעָשָׂה אֹתוֹ, 24
 30 שִׂישׁ בּוֹ גַם עֲנָן הַמְּאוֹר. 25
 31 וְכָל זֶה הוּא בְּנוֹגֵעַ 26
 32 לְמַעֲמַד וּמְצַב לְמַעְלָה 27
 33 בְּאֲלֻקוֹת כִּפִי שֶׁהוּא מֵצַד 28
 34 הַבְּרִיאָה, בַּהֲשׂוּאָה וּבִיחֹס 29
 35 לְעוֹלְמוֹת וּנְבֵרָאִים דְּכִיּוֹן 30
 36 שְׂמֵדְבֵר אֹדוֹת עֲנָן 31
 37 הַתְּהוֹת שֶׁל עוֹלְמוֹת 32
 38 וּנְבֵרָאִים, הִרִי יֵשׁ כְּבֹר שְׂנִי 33
 39 עֲנִינִים, הַמְּהִיָּה וְהַמְּתִיָּה בְּשׁוֹנָה מִדְּרָגוֹת נִעְלוֹת יוֹתֵר שֶׁבֵּהֶם אֵין כֹּל 34
 40 הַתְּיַחֲסוֹת לְנְבֵרָאִים. 35
 41 וַיֵּשׁ לּוֹמֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְשָׁר, שְׂמֵדָה מֵאוֹפֶן הַתְּיַחֲסוֹת שֶׁל הַאֲלוּקוֹת 36
 42 וְהַנְּבֵרָאִים נִמְשָׁךְ מִתְחִיל לְהִיטֵן נִמְשָׁךְ הַשְּׂרָשׁ וּמְקוֹר הָרֵאשׁוֹן שְׂיֻהִי 37

(85) ראה גם ד"ה יחיינו תרצ"ד פי"ד. סד"ה אין ערוך (הא') תרצ"ד (סה"מ תשי"א ע' 39 ואילך. שם ס"ע 113 ואילך). ובכ"מ. (86) פרש"י בראשית א, א. 87) ראה אבות פ"א מ"ז. 88) משנה וברייתא סוף קידושין. 89) פרשתנו יב, מא.

ביאור בדרך אפשר

1 הבריאה קודם החטא אָלָא שְׁלַעֲתִיד-לְבוֹא יְהִיָּה זֶה בְּיַתֵּר שְׂאֵת
 2 וּבְיַתֵּר עֲזוֹ וּבְאֵין-עֲרוּךְ, לעומת מה שהיה בתחילת הבריאה וְעַד גַּם
 3 בְּנוֹגַע לְבַחֲיַנַּת אֱלֻקוֹת שְׁבַתְחַלַּת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, שהאלוקות
 4 תתגלה למטה ביתר שאת מהגילוי שהיה בתחילת הבריאה שאז האיר אור הקו
 5 (אור אין סוף שחזר והאיר לאחר
 6 הצמצום שסילק את אורו הגדול
 7 לצורך הבריאה, והאור היה
 8 מועט כמו קו דק) באופן שראשו
 9 דבוק בעיגול (אור אין סוף
 10 העליון המקיף) וסופו מאיר
 11 בארץ אבל לעתיד לבוא אור הקו
 12 יאיר באופן כזה שְׁהֵקוּ יְהִיָּה
 13 דְּבוּק בְּעֵגוּל גַּם
 14 בְּתַחֲתִיתוֹ⁹⁰, בסופו, שְׁפָל
 15 זֶה יְהִיָּה בְּבִיאַת מְשִׁיחַ
 16 צְדָקְנוּ, שְׂאֵז יִקָּים הַיַּעוֹד
 17 וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ פֶלֶא
 11

ביאור בדרך אפשר

18 בְּשֵׁר יַחֲדָיו כִּי פִי הוֹנֵי דְבַר⁹¹, והפירוש הפנימי ב"וראו כל בשר"
 19 הוא שְׁגַם בְּשֵׁר הַגְּשָׁמִי יְהִיָּה עֲנִיָּן הָרְאִיָּה באלוקות, וְכַמְבָּאָר
 20 בְּשֵׁעַר הָאֲמוּנָה⁹² לאדמו"ר האמצעי שְׁיִהְיֶה זֶה בְּאִפְסָן הַכִּי נַעֲלָה
 21 שְׁבַעֲנֵן הָרְאִיָּה, לְמַעַלָּה מְרֵאִית עֵינַי הַשְּׂכָל שאמנם נמשלה לראיה
 22 אבל אינה דומה לראיה ממש
 23 וּלְמַעַלָּה אֲפִילוֹ מְרֵאִית
 24 הַנְּבוּאָה, שְׁזוּהֵי רְאִיָּה
 25 מוֹחֲשֵׁית בְּעֵינַי בְּשֵׁר, כְּפִי
 26 שְׁהִיָּה מַעֲיֵן זֶה בְּשַׁעַת
 27 מִתְּן-תּוֹרָה⁹³, שאז היה גילוי
 28 אלוקות בעולם באופן שכולם
 29 ראו אלוקות במוחש אבל עדיין
 30 היה זה רק "מעין" הגילוי שיהיה
 31 לעתיד לבוא וּבְשִׁלְמוֹתוֹ
 32 יְהִיָּה זֶה בְּגֻאֲלָה הָאֲמִתִּית
 33 וְהַשְּׁלָמָה, בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ,
 34 בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ.

שְׂאֵת וּבְיַתֵּר עֲזוֹ וּבְאֵין-עֲרוּךְ, וְעַד גַּם בְּנוֹגַע לְבַחֲיַנַּת
 אֱלֻקוֹת שְׁבַתְחַלַּת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, שְׁהֵקוּ יְהִיָּה דְּבוּק
 בְּעֵגוּל גַּם בְּתַחֲתִיתוֹ⁹⁰, שְׁפָל זֶה יְהִיָּה בְּבִיאַת מְשִׁיחַ
 צְדָקְנוּ, שְׂאֵז יִקָּים הַיַּעוֹד וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ פֶלֶא בְּשֵׁר
 יַחֲדָיו כִּי פִי הוֹנֵי דְבַר⁹¹, שְׁגַם בְּשֵׁר הַגְּשָׁמִי יְהִיָּה עֲנִיָּן
 הָרְאִיָּה, וְכַמְבָּאָר בְּשֵׁעַר הָאֲמוּנָה⁹² שְׁיִהְיֶה זֶה בְּאִפְסָן הַכִּי
 נַעֲלָה שְׁבַעֲנֵן הָרְאִיָּה, לְמַעַלָּה מְרֵאִית עֵינַי הַשְּׂכָל
 וּלְמַעַלָּה אֲפִילוֹ מְרֵאִית הַנְּבוּאָה, שְׁזוּהֵי רְאִיָּה מוֹחֲשֵׁית
 בְּעֵינַי בְּשֵׁר, כְּפִי שְׁהִיָּה מַעֲיֵן זֶה בְּשַׁעַת מִתְּן-תּוֹרָה⁹³,
 וּבְשִׁלְמוֹתוֹ יְהִיָּה זֶה בְּגֻאֲלָה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלָמָה, בְּקָרוֹב
 מִמֶּשׁ, בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ.

90 סה"מ תרנ"ט ס"ע קי ואילך. המשך תער"ב ח"א ריש ע' קיז. וראה אוה"ת בראשית מא, ב. 91 ישע"י מ, ה. 92 פרק כה. וראה לקו"ש ח"ט ע' 63. 93 ראה תניא פל"ו.

אגרות קודש

ב"ה, ט"ז שבט, תשי"ט
 ברוקלין.
 שלום וברכה!

במענה למכתבו מגי' שבט והקודמו עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
 זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע.

בהתענינות קראתי תיאורו המפורט של התלמידים ומושפעים שלו, ובודאי לא יתרשם מהקישוים
 שפוגש בחינוכם, שהרי סו"ס הכל תלוי ברצון התלמיד ופשיטא ברצון המשפיע, וכמובן גם מקונטרס
 ומעין, איך שעל כאו"א נאמר יגעת - דוקא, ואז - ומצאת, ז. א. שכל אחד אפילו בעל כשרון הכי נעלה
 מצווה ביגיעה דוקא, וכ"א ואפילו זה שלא חונן בכשרונות נעלים, גם הוא מובטח שימצא ביגיעתו. ופשיטא
 שככל זה הוא בהנוגע להמשפיע והמחנך, אלא שתוספת ברכה והצלחה בעבודה במוסדות אהלי יוסף יצחק
 ליובאוויטש ע"י התעוררות ר"ר של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל אשר על שמו נקראים המוסדות וכל
 הנ"ל מוסיף ברכת השי"ת והצלחתו גם בעיניים הפרטים.

תקותי חזקה שלמרות עבודתו הכי נעלית בביה"ס האמור יש לו קביעות עתים בלימוד נגלה דתורה
 וקביעות בלימוד תורת החסידות, וקביעות מספקות, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב. בודאי יודע ושומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.